

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Ukončení stadia prověřování v trestním řízení

Plzeň 2021

Mgr. Adéla Čížová

ZÁPADOČESKÁ
UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok:
2019/2020

Studijní program: Právo a
právní věda
Forma studia: Prezenční
Obor/kombinace: Právo
(6805T003/0)

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

Jméno a příjmení: Mgr. Adéla ČÍŽOVÁ
Osobní číslo: R17M0022P
Adresa: Pod Hájem 317, Vráž, 26711 Vráž u Berouna,
Česká republika
Téma práce: Ukončení stadia prověřování v trestním řízení
Téma práce anglicky: Conclusion of the examination stage of criminal proceedings
Vedoucí práce: Doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.
Katedra trestního práva

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Stadium prověřování v trestním řízení
3. Ukončení stadia prověřování v trestním řízení
4. Ukončení stadia prověřování ve zvláštních případech
5. Závěr

Obsah diplomové práce, s názvem *Ukončení stadia prověřování v trestním řízení*, bude koncipován tak, že po představení práce a jeho důvodech zvolení, bude následovat část, která čtenáři vymezí stěžejní pojmy, s nimiž se v práci bude seznamovat a přiblíží samotnou část trestního řízení, jež se nazývá stadium prověřování. V dalším bodě práce budou představeny formy ukončení stadia prověřování v trestním řízení a čtvrtá pasáž diplomové práce, bude věnována zvláštním případům, s nimiž se lze setkat při ukončení stadia prověřování v trestním řízení.

Seznam doporučené literatury:

1. DRAŠTÍK, Antonín, FENYK, Jaroslav a kolektiv. *Trestní řád: komentář. II. díl (§ 180 až 471)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 1700 s. ISBN 978-80-7552-600-7.
2. FENYK, Jaroslav a kolektiv. *Trestní právo procesní. 7. vydání*, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 952 s. 978-80-7598-306-0.
3. CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 510 s. ISBN: 978-80-7380-488-6.
4. JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní. 5. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Leges, 2018. 864 s. ISBN: 978-7380-488-6.

Ukončení stadia prověřování v trestním řízení

5. ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád I. § 1-156. 7.vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. 1898 s. ISBN: 978-80-7400-465-0.
6. ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád II. § 157-314s. 7.vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. 3730 s. ISBN: 978-80-7400-465-0.

Podpis studenta:

Adella Čit

Datum:

12.6.2020

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Ukončení stadia prověřování v trestním řízení vypracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Ve Vráži dne 25. 3. 2021

.....

Mgr. Adéla Čížová

Obsah

1. ÚVOD	1
2. STADIUM PROVĚŘOVÁNÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ	2
2. 1. PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ	2
2. 2. PROVĚŘOVÁNÍ	6
2. 2. 1. ÚKONY PŘED SKONČENÍM STADIA PROVĚŘOVÁNÍ	10
2. 2. 2. STÁTNÍ ZÁSTUPCE	15
3. UKONČENÍ STADIA PROVĚŘOVÁNÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ	17
3. 1. UKONČENÍ PODLE § 159A ODS. 1 TR. ŘÁDU	19
3. 1. 1. SUBSIDIARITA TRESTNÍ REPRESE	19
3. 1. 2. NEPŘÍČETNOST OSOBY	22
3. 1. 3. ODEVZDÁNÍ VĚCI	24
3. 2. UKONČENÍ PODLE § 159A ODS. 2 TR. ŘÁDU	27
3. 2. 1. SOUHLAS S TRESTNÍM STÍHÁNÍM	28
3. 2. 2. PROMLČENÍ	31
3. 3. UKONČENÍ PODLE § 159A ODS. 3 TR. ŘÁDU	34
3. 4. UKONČENÍ PODLE § 159A ODS. 4 TR. ŘÁDU	37
3. 5. UKONČENÍ PODLE § 159A ODS. 5 TR. ŘÁDU	39
3. 6. UKONČENÍ O DOČASNÉM ODLOŽENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ	41
3. 7. ZAHÁJENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ	45
3. 8. ÚVAHY DE LEGE FERENDA	49
4. UKONČENÍ STADIA PROVĚŘOVÁNÍ VE ZVLÁŠTNÍCH PŘÍPÁDECH	54
4. 1. ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ	54
4. 2. ŘÍZENÍ PROTI MLADISTVĚMU A PROTI DÍTĚTI MLADŠÍMU PATNÁCTI LET	57
5. ZÁVĚR	60
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	62
6. 1. MONOGRAFIE	62
6. 2. ODBORNÉ ČLÁNKY A STANOVISKA	64
6. 3. PRÁVNÍ PŘEDPISY	64
6. 4. JUDIKATURA	66
6. 5. INTERNETOVÉ ZDROJE	69
RESUME V ČESKÉM JAZYCE	71
RESUME V ANGLICKÉM JAZYCE	72

Seznam použitých zkratk:

TrŘ	Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).
Zákon o mládeži	Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.
Tr. zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

1. ÚVOD

Ukončení stadia prověřování v trestním řízení patří mezi jednu ze stěžejních a nejvýznamnější částí trestního řízení, jemuž předchází složitý proces hodnocení důkazů, na základě nichž orgán činný v trestním řízení věc posoudí a rozhodne o jejím ukončení.

Při opomenutí některého z důkazů může dojít k výraznému ztížení, anebo zamezení postavení osoby podezřelé před soud.

Ukončení stadia prověřování obsahuje mnoho obtížných situací, mezi ně patří například subsidiarita trestní represe, neúčelnost trestního řízení nebo samotné rozhodnutí o zahájení trestního stíhání podezřelé osoby. Prověřování, proto patří mezi složité úseky trestního řízení, které je podrobena hodnotícím kritériím, samostatně i ve svém souhrnu.

Do diplomové práce se bude snažit autorka práce vměstnat své praktické znalosti z oblasti přípravného trestního řízení a seznámí čtenáře s problematickými částmi, s nimiž se setkala.

V práci nelze opomenout skutečnost, že se připravuje rekodifikace trestního řádu. Diplomová práce je protnuta pasážemi z nového trestního řádu v těch místech, které se odlišují od stávající koncepce a je nutné na ně upozornit.

Diplomová práce obsahuje pět stěžejních pasáží. První v krátkosti představí samotnou práci a poté bude následovat část, která vymezení stěžejní pojmy, kterými jsou přípravné řízení a prověřování. Těmto bude věnována bližší pozornost. V nejdůležitějším úseku celé práce budou představeny formy ukončení stadia prověřování v trestním řízení a čtvrtá pasáž diplomové práce se bude věnovat zvláštním případům, s nimiž se lze setkat při ukončení stadia prověřování v trestním řízení, k nimž patří zkrácené přípravné řízení a řízení ve věcech mladistvých a proti dítěti mladšímu patnácti let. Pátá část obsahuje shrnutí celé práce.

V diplomové práci se bude autorka práce snažit najít odpověď na otázku, zdali, ukončení stadia prověřování v trestním řízení je nadbytečné, nebo nalézt důvody jeho opodstatněnosti.

Pro práci je zvolena metoda analýzy a srovnávání.

2. STADIUM PROVĚŘOVÁNÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

2. 1. PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

Na začátku je nutné zmínit, že „*toliko stát je nositelem monopolu trestního stíhání a pouze orgány přípravného řízení rozhodují o tom, zda zahájí úkony v trestním řízení.*“¹

Trestní řízení je diferencováno do chronologicky určených a navazujících stadií vymezených v zákoně č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (*dále jen TrŘ nebo Trestní řád*).²

Samotné řízení je zahájeno přípravným řízením, jež je „*procesem opatřování a hodnocení důkazů,*“³ které se dělí na fázi prověřování a fázi vyšetřování.⁴

Přípravné řízení se v různých modifikacích nachází téměř ve všech zemích Evropské unie.⁵ Evropské státy, vyjma Belgie a Francie, kde rozhodují vyšetřující soudy,⁶ nejčastěji trestní řízení rozlišují na přípravné řízení (popřípadě vyšetřovací řízení) a řízení před soudem. V přípravném řízení shromažďují vyšetřující orgány důkazy, které potvrzují nebo naopak vyvracejí domněnku, že určitá osoba spáchala trestný čin nebo že tomu tak není. V Bulharsku je možné se setkat s tím, že vyšetřování provádějí vyšetřující soudci, popřípadě, vyšetřující policejní orgány pod vedením státního zástupce, pro kterého shromažďují podklady, na základě

¹ Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 22. 1. 2009 pod sp. zn. I. US 3135/2008.

² Následujícími a navazujícími stadii jsou předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení, opravné řízení a posledně vykonávací řízení viz JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 3. aktualizované a doplnění vydání podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb.* Praha: Leges, 2013, s. 489.

³ FENYK, Jaroslav. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní. 7. vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 480.

⁴ Přehledné dělení nalézáme na stránkách Policie České republiky. *Trestní řízení.* [online]. [cit. 21. 9. 2020] Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/trestni-rizeni.aspx>. popř. srov. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 3. aktualizované a doplnění vydání podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb.* Praha: Leges, 2013, s. 501.

⁵ European Justice. *Práva obviněných v trestním řízení-Bulharsko* [online]. [cit. 31.1. 2021]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-bg-cs.do?member=1.

⁶ European Justice. *Práva obviněných v trestním řízení-Belgie*. [online]. [citace dne 31.1. 2021]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-be-cs.do?member=1.

nichž, učiní závěr, zdali podá obžalobu proti obviněnému u soudu, a pakliže tomu tak není, tak řízení zastaví.⁷

Pro doplnění autorka práce uvádí, že například ve Spolkové republice Německo je přípravné řízení zahájeno zahájením trestního stíhání a je ukončeno podáním obžaloby nebo zastavením trestního řízení.⁸

Německé trestní řízení je zahájeno oznámením trestného činu u policie a jakmile věc zpracuje, tak ji předá státnímu zastupitelství. Od okamžiku předání věci činí státní zastupitelství úkony směřující k objasnění věci a zjištění pachatele, neboť odpovídá za vyšetřování.

Po prošetření případu a zjištění osoby, která trestnou činnost spáchala, je na ni podána obžaloba u příslušného soudu.

U bagatelních a procesně jednoduchých případů může státní zastupitelství ve Spolkové republice Německo navrhnout soudci či senátu zahájení zrychleného řízení. U těchto se obžaloba nepodává. Taktéž může státní zastupitelství navrhnout vydání trestního příkazu bez projednání věci v hlavním líčení.⁹ S významným odchýlením je možné se setkat u „*trestných činů, jako jsou poškozování cizích práv, ublížení na zdraví nižší závažnosti, poškozování cizí věci, kde může státní zastupitelství, není-li ve veřejném zájmu provádět trestní stíhání, navrhnout, aby bylo provedeno soukromoprávní stíhání, v němž poškozený sám navrhuje obžalovat pachatele.*“¹⁰

Přípravné řízení ve všech zmíněných modifikacích, vychází z díkce Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.¹¹ Z představených států je možné vyvodit důležitý závěr, který spočívá v tom, že nikde v okolních státech neexistují dvě fáze přípravného řízení, vyjma Slovenské republiky.¹²

---

⁷ European Justice. *Práva obviněných v trestním řízení-Bulharsko* [online].[cit. 31.1. 2021].Dostupné z:https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-bg-cs.do?member=1.

⁸ Srov. SCHMIDT, Holger. Státní zastupitelství v Německu. *Státní zastupitelství*.2012, č. 4.s. 25-29. ISSN 1214-3758. s. 25.

⁹ JEHLE, Jörg Martin. *Trestní justice v Německu. Fakta a čísla*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. s. 26. Praha. 2006. [online][cit. 5.3.2021].Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/326.pdf>. ISBN 80-7338-053-6.

¹⁰ JEHLE, Jörg Martin. *Trestní justice v Německu. Fakta a čísla*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. s. 26. Praha. 2006. [online][cit. 5.3.2021].Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/326.pdf>. ISBN 80-7338-053-6.

¹¹ Srov. čl. 6 Evropská úmluva o ochraně lidských práv ve znění Protokolů č. 11 a 14 s Protokoly č. 1,4, 6, 7, 12, 13, 16. [online].[cit. 31.1.2021].Dostupné z:https://www.echr.coe.int/documents/convention_ces.pdf.

¹² Srov. Druhá hlava. Přípravné konanie zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok.[online].[cit. 31.1. 2021].Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-301#cast1>.

V rámci České republiky je přípravné řízení významným pilířem trestního řízení a jeho definici nalzáme v § 12 odst. 10 TrŘ.¹³ V ustanovení se dočítáme, že se jedná o „úsek řízení podle tohoto zákona od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, anebo do jiného rozhodnutí ukončujících přípravné řízení, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin a vyšetřování.“ V zakončení dané úpravy je poukázáno, že v průběhu přípravného řízení se zjišťuje důležitý podklad pro rozhodnutí, zdali došlo ke spáchání trestného činu, zdali jej mohla spáchat konkrétní osoba, a pokud bude učiněn závěr, že k tomu tak došlo, tak v duchu samotného účelu TrŘ bude osoba potrestána.¹⁴

Důležitým milníkem trestního řízení je sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 TrŘ. Tomuto může, v některých případech předcházet provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu podle § 160 odst. 4 TrŘ, popřípadě vydání usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ.

První dva zmíněné instituty zahajují v přípravném řízení fázi prověřování. Třetí institut do části prověřování nelze zahrnout, neboť zahájením trestního stíhání dochází k započetí fáze vyšetřování. V této fázi však nedochází k ukončení přípravného řízení, neboť jej zakončuje až podaná obžaloba, popřípadě jiné rozhodnutí ve věci.¹⁵

Fáze prověřování a vyšetřování se od sebe odlišují především v posílení procesního postavení osoby podezřelé z trestného činu. Fáze prověřování je zatížena nejčastěji zásadou vyhledávací, při které „orgány činné v trestním řízení

¹³ § 12 odst. 10 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁴ § 1 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁵ „Podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, anebo do jiného rozhodnutí ukončujících přípravné řízení“ viz § 12 odst. 10 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

*zjišťují závažné skutečnosti, ať svědčí v neprospěch či ve prospěch podezřelého z úřední povinnosti,*¹⁶ přičemž je oslabena zásada na zajištění práva na obhajobu. K plnému využití zásady na zajištění práva na obhajobu dochází až ve stadiu vyšetřování. Významný rozdíl je možné postřehnout na příkladu u nahlížení do trestního spisu, v němž je uvedeno, že *„nahlížet do spisu má právo obviněný, poškozený a zúčastněná osoba, jejich obhájci a zmocněnci,*¹⁷ přičemž do postavení obviněného se podezřelý dostává až po zahájení trestního stíhání podle § 160 TrŘ. I za předpokladu, že by si ve stadiu prověřování podezřelý zvolil obhájce, ani za této situace by nebyla v dostatečné míře naplněna zásada zajištění práva na obhajobu, neboť obhájce má právo požadovat podle § 41 odst. 6 TrŘ kopie či průpisy protokolů podle § 55 TrŘ, avšak nemůže být seznámen s dalším obsahem trestního spisu.

---

¹⁶ FENYK, Jaroslav. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. GŘIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 109.

¹⁷ Srov. § 65 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

2. 2. PROVĚŘOVÁNÍ

Definice přípravného řízení pomůže autorce vymezit fázi prověřování. Prověřování má ve svém právním řádu také Slovenská republika.¹⁸ To je dáno především predispozicemi z dob společného státu.¹⁹ V ostatních státech Evropské unie²⁰ takové to rozčlenění není známo.

Prověřování, ač není v žádném ustanovení Trestního řádu přesně vymezeno, je možné jej určit z výkladu § 160 odst. 1 věty první TrŘ. Z něho zjišťujeme, že se jedná o pevně ohraničený úsek počínající sepsáním záznamu o zahájení úkonů v trestním řízení podle § 158 odst. 3 TrŘ (dále jen *Záznam*) a je zakončen postupem podle § 160 odst. 1 TrŘ, kterým počíná fáze vyšetřování. S definicí prověřování nově pracuje rekodifikovaný trestní řád. V něm je uvedeno, že „*prověřování je úsek přípravného řízení od provedení prvního úkonu trestního řízení do zahájení trestního stíhání nebo do nabytí právní moci rozhodnutí nebo vzniku jiné skutečnosti ukončující přípravné řízení.*“²¹

Významově podobné vyčítáme ve Velkém komentáři,²² v němž prof. Šámal upozorňuje na skutečnost, že se jedná „*o počátek trestního procesu, jehož úlohou je zjišťování podmínek, na základě nichž, může být učiněn závěr o přechodu věci do dalšího úseku trestního řízení nebo závěr o tom, že tu takové podmínky chybí a je nutno věc řešit mimo rámec trestního řízení.*“²³ Taktéž se dozvídáme, že prověřování je „*legislativně technické zkrácení*“²⁴ první věty ustanovení § 158 odst. 3 TrŘ. U prověřování prof. Šámal zdůrazňuje, že se často setkáváme s dvěma

¹⁸ Srov. Druhá hlava s názvem Přípravné konanie zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. [online]. [cit. 31.1. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-301#cast1>.

¹⁹ Srov. preambule ústavní zákon č. 121/1920 Sb., kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky. [online]. [cit. 31.1.2021]. Dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgiyf6mjsgewta>.

²⁰ European Justice. Práva obviněných v trestním řízení - Bulharsko [online]. [cit. 31.1. 2021] Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-bg-cs.do?member=1.

²¹ Srov. Hlava II Společná ustanovení pro přípravné řízení § x1 Výkladové ustanovení viz Justice.cz. *Rekodifikace trestního práva procesního. Jedná se o pracovní verzi paragrafového znění, které je aktuální k 1. 1. 2020.* [online]. [cit. 8. 2. 2021]. Dostupné z: https://tpp.justice.cz/#_msocom_4.

²² ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1937.

²³ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1937.

²⁴ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1937.

pojmy, kdy prvním je „*postup před zahájením trestního stíhání*“ a druhým „*prověřování skutečností nasvědčujících spáchání trestného činu.*“²⁵ Obdobné vyčteme i v publikaci od doc. Chmelíka, v níž se zmiňuje, že stadiem přípravného řízení dělí na „*stadium před zahájením trestního stíhání neboli stadium prověřování.*“²⁶

Shodnost obou pojmů je dána především tím, že se jedná o úsek před zahájením trestního stíhání nebo jiným rozhodnutím ve věci a u obou dochází na začátku k sepsání Záznamu. S odlišným názorem se setkáváme v Právnickém slovníku,²⁷ v němž je prověřování vymezeno tak, že „*není synonymem pro postup před zahájením trestního stíhání, což je širší pojem, neboť nelze pod něj zahrnout podání tr. oznámení a sepsání záznamu o zahájení úkonů tr. řízení.*“ S tímto se autorka práce neztotožňuje, neboť zákon vymezuje²⁸ v sousloví „*k objasnění a prověření skutečností*“ údaj zakládající závěr, že smyslem ustanovení je prověření skutečností nasvědčujících tomu, zdali došlo k naplnění některé ze skutkových podstat trestného činu či nikoliv. Prověřování, tedy nelze podřadit pod obsah vymezený v ustanovení § 158 odst. 1 TrŘ,²⁹ neboť pokud trestní oznámení obsahuje poznatky, že byl spáchán trestný čin, policejní orgán musí bezodkladně sepsat záznam o zahájení úkonů trestního řízení.

Opačný názor nalézáme v Komentáři,³⁰ kde sám autor Igor Stříž, kapitolu vymezenou od § 158 TrŘ pojmenoval „*Úkony prověřování,*“ přičemž pod pojem zahrnul i ustanovení podle § 158 odst. 1 TrŘ.

Myšlenku Stříže kvituje i doc. Chmelík ve svém článku,³¹ v němž zdůrazňuje postup podle § 158 odst. 1 TrŘ, jako neméně zanedbatelnou

---

²⁵ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1937.

²⁶ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2014. ISBN 978-80-7380-488-6. s. 291.

²⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Prověřování v trestním řízení.* In: HENDRYCH, Dušan. BĚLINA, Miroslav. FIALA, Josef. ŠÁMAL, Pavel. ŠTURMA, Pavel. ŠTENGLOVÁ, Ivana. KARFÍKOVÁ, Marie. *Právníký slovník. 3. vydání.* Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009. ISBN-978-80-7400-059-1.

²⁸ § 158 odst. 3 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.

²⁹ „*Policejní orgán je povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž na podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin a směřující ke zjištění jeho pachatele.*“

³⁰ STŘÍŽ, Igor. *Úkony prověřování.* In: DRAŠTÍK, Antonín. FENYK, Jaroslav a kolektiv. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-600-7. s. 1156.

³¹ CHMELÍK, Jan. *Operativně pátrací činnost a zvyklosti v trestním řízení.* *Trestní právo.* 2020, č. 3. s. 10-17. ISSN 1211-2860. s. 11.

„předprocesní činnost, v níž se zjišťují skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin.“

Dané ustanovení, ač je zahrnuto do Trestního řádu, tak mylně vytváří myšlenku, že je na stejné rovině jako ustanovení § 158 odst. 3 TrŘ. Tak tomu není, neboť „představuje zcela neformální fázi řízení, kterou nelze do trestního řízení zahrnout.“³² Ustanovení § 158 odst. 1 TrŘ představuje obecný postup při odhalování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů tím, že provádí potřebná šetření u nejasných a neurčitých podání, ze kterých není patrné podezření ze spáchání trestného činu.³³

Pokud policejní orgán přistoupí k tomu, že podnět nebo jinou skutečnost prověří podle ustanovení § 158 odst. 1 TrŘ, dostává se do svízelné situace, neboť veškeré procesní úkony, které uskuteční (v různé procesní důležitosti), činí podle § 69 odst. 1 zákona o Policii České republiky (dále jen *zákon o Policii ČR*).³⁴ Vstupuje do problematické sféry trestního řízení, neboť Trestní řád neobsahuje žádné výslovné ustanovení, které by upravovalo postup, jak naložit s informacemi, které jsou získány postupem podle § 158 odst. 1 TrŘ.³⁵ Ač nutno souhlasit s tím, že zásadně nelze pro účely trestního řízení získávat informace jiným způsobem, než postupem podle Trestního řádu, je tu charakteristické, že nejde o souběžné získávání těchto relevantních informací a jejich přenášení v nezměněné podobě do řízení trestního, ale o případnou využitelnost informací, které byly získány legálním postupem v jiném řízení vedeném před zahájením trestního řízení příslušným útvarům Policie České republiky, pro tžž skutek, a které teprve dodatečně jsou využity v trestním řízení.³⁶

Policejní orgán by měl postup podle § 158 odst. 1 TrŘ zvolit jako nejkrajnější řešení, a to například v rámci podání vysvětlení podle § 61 odst. 1 zákona o Policii ČR, ohledání místa nebo věci podle § 67 odst. 2 zákona o Policii

---

³² CHMELÍK, Jan. Operativně pátrací činnost a zvyklosti v trestním řízení. *Trestní právo*. 2020, č. 3. s. 10-17. ISSN 1211-2860. s. 13.

³³ ŠLEMR, Dominik. PULGRET, Lukáš. Odložení věci „ad acta“ u trestních oznámení finančních úřadů. *Právní prostor*. [online]. [2020-09-08]. [cit. 7.3.2020]. ISSN 2336-4114. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/ulozeni-veci-ad-acta-u-trestnich-oznameni-financnich-uradu>.

³⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky srov. FILÁK, Antonín a kolektiv. *Zákon o Policii České republiky s komentářem podle právního stavu k 12.1.2009*. Praha: Police history. 2009. ISBN 978-80-86477-49-7. s. 143.

³⁵ Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zástupce ke sjednocení výkladu k použitelnosti úředních záznamů o vysvětlení v trestním řízení č. VyklS 5/2003 ze dne 6. 6. 2003.

³⁶ Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zástupce ke sjednocení výkladu k použitelnosti úředních záznamů o vysvětlení v trestním řízení č. VyklS 5/2003 ze dne 6. 6. 2003.

ČR a zajištění věci podle § 34 odst. 1 písm. a, b) zákona o Policii ČR jako neodkladného a neopakovatelného úkonu, aby zamezil jejímu zničení nebo znehodnocení.

Problematickou částí u zmíněného postupu je to, že provedené procesní úkony nemohou sloužit v trestním řízení jako důkaz, neboť nebyly zadokumentovány podle Trestního řádu. Doc. Chmelík ve svém článku k tomuto uvádí, že „*trestní řízení je v praxi vysvětlováno duálně. První názor označuje jen ty postupy a úkony, které jsou přímo popsány v Trestním řádu a druhý názor pak nepřiznává ustanovení § 158 odst. 1 TrŘ statut řízení podle Trestního řádu a připouští, že na základě tohoto ustanovení lze provádět i úkony a činnosti, které nejsou přímo Trestním řádem definovány a mají více či méně podpůrnou povahu k možnému trestnímu řízení a jsou prostředkem pro dosažení cíle trestního řízení.*“³⁷ Autorka práce se přiklání k první myšlence, neboť v praktické činnosti policejního orgánu dochází k opětovnému vyslýchání osob v případech, kdy byly vyslechnuty podle § 61 odst. 1 zákona o Policii ČR, neboť v § 211 odst. 3 TrŘ je uvedeno, že „*protokol o dřívější výpovědi svědka se přečte také tehdy, byl-li výslech proveden způsobem odpovídajícím ustanovení tohoto zákona*“ a v navazujícím ustanovení se v § 211 odst. 6 TrŘ dočítáme, že „*se souhlasem státního zástupce a obžalovaného lze v hlavním líčení číst i úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů podle § 158 odst. 3 a 5 TrŘ.*“ Na základě zmíněného nezbyvá než policejnímu orgánu takovýto úkon zopakovat v předepsané formě podle Trestního řádu.

Za této situace se dostává daný postup do kolize se zásadou rychlosti trestního řízení, neboť by policejní orgán při opakování procesních úkonů zatížil trestní řízení zbytečnými průtahy. Myšlenka zásady rychlosti trestního řízení má za cíl trestní věci projednávat urychleně bez zbytečných průtahů.³⁸ Prof. Fenyk³⁹ k tomuto dodává, že § 2 odst. 4 TrŘ zdůrazňuje požadavek co „*nejrychlejšího projednání trestní věci.*“⁴⁰

³⁷ CHMELÍK, Jan. Operativně pátrací činnost a zvyklosti v trestním řízení. *Trestní právo*. 2020, č. 3. s.10-17. ISSN 1211-2860. s. 14.

³⁸ § 12 odst. 4 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.

³⁹ FENYK, Jaroslav. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. GRÍVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. s. 97.

⁴⁰ FENYK, Jaroslav. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. GRÍVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. s. 97.

Nejedná se o jediné negativní zdůvodnění, proč vyloučit ustanovení z použití. Významným faktem, k němuž dochází po ukončení šetření v rámci § 158 odst. 1 TrŘ je jeho neformální ukončení „ad acta.“ To zamezuje podateli využít opravného prostředku, neboť jej ustanovení neobsahuje. Jedinou možnou variantu v předmětné věci je využití dozorové činnosti státního zástupce podle § 157a odst. 1 TrŘ. Ustanovení lze využít i za předpokladu, že se v něm uvádí, že se ve věci vede trestní řízení, neboť státní zástupce má za povinnost stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozvěděl a pokud je z podání zřejmé, že došlo ke spáchání trestného činu, je zavázán zahájit úkony trestního řízení, resp. dát policejnímu orgánu za úkol úkony zahájit.

Prověřování, jak bylo v této části vymezeno, je možné definovat jako formalizovaný soubor činností policejního orgánu, který prověřuje a objasňuje skutečnosti směřující ke zjištění, zdali byl či nebyl spáchán trestný čin. Podobné lze vyčíst z § 159 odst. 1 TrŘ.⁴¹

2. 2. 1. ÚKONY PŘED SKONČENÍM STADIA PROVĚŘOVÁNÍ

Předešlá kapitola vysvětlila přípravné řízení a jeho fázi prověřování. Přípravné řízení by nezapočalo, pokud by neexistoval podnět k jeho zahájení.

Prověřování podnětů je důležitou činností policejního orgánu ve smyslu plnění úkolů Policie České republiky.⁴² Ta má za povinnost učinit všechna nezbytná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a to na základě „*vlastních poznatků, trestních oznámení a podnětů jiných osob a orgánů.*“⁴³

K tomu, aby došlo k zahájení trestního řízení, předchází podnět ze strany vnějšího nebo vnitřního okolí. Nejčastěji k tomu dochází ze strany vnějšího okolí prostřednictvím podnětů od fyzických nebo právnických osob, na jehož podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu (dále jen *Podnět*). Je nutné zdůraznit, že „*toliko stát je nositelem monopolu trestního stíhání a pouze orgány přípravného řízení rozhodují o tom, zda zahájí úkony v trestním řízení. Jestliže tyto orgány shledají, že z podaného oznámení nevyplývá vůbec žádné podezření ze*

---

⁴¹ Srov. § 159 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 10. 2003 pod sp. zn. 6 Tdo 1121/2003.

⁴³ § 69 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky.

spáchání trestného činu, nejsou povinny zahájit úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 TrŘ.⁴⁴

Tímto se orgány činné v trestním řízení neubrání zneužívání v podávání podnětů, především ze strany fyzických osob. V posledních letech, se rovněž orgány činné v trestním řízení potýkají se zlozvykem, který tkví ve zneužívání práva v politickém boji⁴⁵ nebo pro řešení soukromoprávních sporů. Jen pro představu čtenáře autorka práce doplňuje, že v roce 2019 bylo v České republice sepsáno celkem 213 113 Záznamů, z čehož 211 859 proti fyzickým osobám a 1 254 proti právnickým osobám. Trend v oblasti podávání podnětů, na jejichž základě je sepsán Záznam, má u fyzických osob snižující se četnost oproti předešlým letům. Naopak u právnických osob se jedná o zvyšující se tendence.⁴⁶

Podnět může být podán u státního zástupce⁴⁷ nebo u policejního orgánu, popř. může vyplynout během řízení u soudu. Pokud byl však podnět (protokol o trestním oznámení) ústně sepsán u soudu, zašle jej soud neprodleně státnímu zástupci.⁴⁸

Rozdíl mezi zmíněnými orgány činnými v trestním řízení nalézáme v navazujícím postupu po přijetí podnětů, neboť státní zástupce vede trestní řízení jen ve výjimečných případech, kdežto policejní orgán kdykoliv.⁴⁹ Po přijetí podnětu státním zástupcem tento učiní kroky směřující k postoupení věci policejnímu orgánu a uloží mu provést nezbytné úkony, které povedou k objasnění věci nebo ke zjištění pachatele.^{50 51}

Tento objem oznámení je doplňován vlastní, vnitřní, policejní činností. Po zhodnocení všech informací v podnětu nebo z vlastního zjištění, sepíše Záznam,

---

⁴⁴ Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 22. 1. 2009 pod sp. zn. I. US 3135/2008.

⁴⁵ Česká televize. *Týden v justici ze dne 17.9.2017*. [online].[30.1.2021].Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11129264015-tyden-v-justici/317281381900917/>.

⁴⁶ Nejvyšší státní zastupitelství České republiky. *Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2019*.Brno: 2020. [online][cit. 24. 02. 2021]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/06/Zprava-o-cinnosti-SZ-za-rok-2019-textova-cast.pdf>. s. 23.

⁴⁷ § 17 Vyhláška č. 23/1994 Sb. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o jedním řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli.

⁴⁸ § 59 odst. 5 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁴⁹ Srov. § 158 odst. 1, 3 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) nebo § 161 odst. 4 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁵⁰ § 157 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁵¹ Srov. § 19 Vyhláška č. 23/1994 Sb. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli.

do něhož uvede skutkové okolnosti, pro které trestní řízení zahajuje, způsob jakým se o nich dozvěděl, a ačkoliv to Trestní řád⁵² neuvádí, tak podle zkušenosti autorky práce, i o jakou skutkovou podstatu trestného činu se jedná. Pokud je na prvopočátku známa osoba protiprávního jednání, tak uvede i tuto včetně procesního označení.

Hlavní funkcí Záznamu je funkce informační a iniciační.⁵³ Tímto dochází k dodržení zásady oficiality⁵⁴ v trestním řízení. I přesto, že se z textu dá získat pocit důležitosti Záznamu, není tomu tak. Už bylo zmíněno, že Záznam má toliko funkci informační, a ačkoliv je z pohledu zahájení trestního řízení významný, jeho obsah může být vágní a pouze okrajový,⁵⁵ neboť samotný Záznam není obdobou Usnesení podle § 160 odst. 1 TrŘ, tedy zahájení trestního stíhání. V praktické činnosti policejního orgánu, je spíše pravidlem, než ojedinělým příkladem, že obsah uvedený v Záznamu na jeho prvopočátku má na svém konci jinou podobu. Přesto se však nesmí významným způsobem odlišovat v podstatných informacích, neboť ty musí zůstat v hlavních rysech neměnné. V opačném případě by došlo ke vzniku nového skutku a k nutnosti sepsání Záznamu⁵⁶ nového.

Ojediněle, se v praktické činnosti policejního orgánu setkáváme s tím, že v Záznamu není vymezena skutková podstata trestného činu. Ačkoliv to není žádné pochybení,⁵⁷ tak by se tato anomálie neměla v Záznamu vyskytovat. Závěr se opírá o skutečnost, že se policejní orgán rozhodl sepsat Záznam, a tedy měl důvodné podezření, že se stal trestný čin. I kdyby si policejní orgán nebyl v tomto stadiu jist konkrétní skutkovou podstatou, a to proto, že by se mohlo jednat o více

---

⁵² § 158 odst. 3 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁵³ Sbírka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství poř. č. 1/2012. *K důvodnosti vydání a náležitostem záznamu o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečnosti důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán čin (k § 158 ods. 1 a 3 trestního řádu)* [online]. [cit. 26.9.2020]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1SL713_2011.pdf. s. 3.

⁵⁴ § 2 odst. 4 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁵⁵ Sbírka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství poř. č. 1/2012. *K důvodnosti vydání a náležitostem záznamu o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečnosti důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán čin (k § 158 ods. 1 a 3 trestního řádu)* [online]. [cit. 26.9.2020]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1SL713_2011.pdf. s. 6.

⁵⁶ RŮŽIČKA, Miroslav. Výkladová stanoviska Nejvyššího státního zastupitelství (IV). *Trestněprávní revue*. 2004. č. 1. 27-31. ISSN 1213-5313. s. 28.

⁵⁷ srov. bod 21 viz ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 1947.

podobných skutkových podstat trestného činu⁵⁸ nebo o hraniční jednání,⁵⁹ popřípadě, pokud nemá dostatečné zkušenosti, měl by vždy do Záznamu uvést informaci o konkrétní skutkové podstatě trestného činu, i s vědomím, že bude chybná.

Změny v Záznamu nastávají podle autorky proto, neboť Záznam je sepisován na základě kusých a nepřesných informací, které jsou v průběhu přípravného řízení upřesněny a opraveny provedenými výsledky osob nebo vyplynou ze zajištěných důkazů.

Aby k ukončení přípravného řízení mohlo dojít, je nutné vyhledat všechny podklady, respektive důkazy a řádně zjistit skutkový stav věci. K jednoznačnému závěru může policejní orgán dospět pouze a jen tehdy, pokud shromáždí podklady, z nichž vytvoří ucelený, na sebe navazující a provázaný řetězec důkazů.

Důkazy v trestním řízení hrají nenahraditelnou roli, neboť se jedná o stavební kameny celého trestního řízení. S tímto tvrzením se ztotožňuje i prof. Fenyk ve své publikaci,⁶⁰ v níž uvádí, že „v tomto stadiu řízení je třeba především shromáždit základní důkazy.“⁶¹ Autorka práce se s prof. Fenykem rozchází v důrazu a okruhu shromážděných důkazů, neboť pod pojmem základní důkazy lze chápat obstarání nejčastěji používaných důkazních prostředků, a proto jsou podle autorky práce nedostačující.

V praktické činnosti policejního orgánu⁶² se při objasňování trestné činnosti⁶³ nejčastěji setkáváme s ohledáním místa činu nebo věci podle § 113 TrŘ,⁶⁴ s podáním vysvětlení osoby podle § 158 odst. 6 TrŘ,⁶⁵ zajištěním věci podle § 78

---

⁵⁸ Srov. přečin Krádež podle § 205 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník a přečin Zpronevěra podle § 206 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

⁵⁹ Srov. například přisvojení si cizí věci z trestního pohledu a přisvojení si cizí věci z pohledu civilně právního v rámci zadržení věci, jako zajišťovací prostředek.

⁶⁰ FENYK, Jaroslav. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. GŘIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. s. 477.

⁶¹ FENYK, Jaroslav. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. GŘIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. s. 477.

⁶² Závazný pokyn policejního prezidenta č. 103/2013 o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení srov. „Získat přehled o přítomných osobách, okamžitě dokumentovat počáteční situaci místa události v původním stavu“ viz HLAVÁČEK, Jan, PROTIVINSKÝ, Miroslav a kolektiv. *Praktická kriminalistika*. Praha: Tiskárna MV, 2006, ISBN nepřiděleno. s. 10.

⁶³ Trestná činnost srov. viz Policie České republiky. *Statistické přehledy kriminality za rok 2019*. [online]. [cit. 21.9.2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>.

⁶⁴ § 114 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁶⁵ § 158 odst. 6 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

odst. 1 TrŘ⁶⁶ a v případech, kdy dojde k zadržení osoby, během nebo bezprostředně po spáchání trestné činnosti s výslechem do Protokolu o výslechu osoby podezřelé ve smyslu § 76 odst. 3 TrŘ.⁶⁷

Stanovený postup vychází z orientačně stanovených pravidel kriminalistické taktiky a z jejích metod a je vždy na policejním orgánu jaký zvolí procení postup k dosažení účelu trestního řádu.⁶⁸

Základní důkazy můžeme vyčíst v § 89 odst. 2 TrŘ.⁶⁹ Takovýto výčet je neúplný, neboť v něm absentují důkazy získané podle §§ 104a-104e TrŘ a nazvané „*Některé zvláštní způsoby dokazování*“⁷⁰ a v §§ 158b-158e TrŘ nazvané „*Operativně pátrací prostředky*.“⁷¹ Vyčerpávající vyjmenování je uvedeno až v § 158 odst. 3 TrŘ.

Hraní se slovy může mít pro čtenáře bagatelní význam, ale při opomenutí některého z důkazů (nevyslechnutí svědka, neprovedení rekognice, prověrky na místě, nezajištění věci nebo listiny apod.),⁷² kterým nebude policejní orgán věnovat pozornost, neboť je nezahrne do pojmu základní, může dojít k jejich nenávratnému znehodnocení a ke zmaření celého účelu trestního řízení. I přesto, že Trestní řád zmiňuje v § 2 odst. 6 TrŘ „*že orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení, založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu,*“ neměly by opomíjet slovní spojení „*na pečlivém uvážení.*“ Až po absolutním vyčerpání daného výrazu a naplnění účelu trestního řízení, při využití všech důkazů v konkrétním případě, lze učinit závěr, že byl objasněn skutkový stav a nikoliv se spokojit se základem.

⁶⁶ § 78 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁶⁷ § 78 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁶⁸ „*Metody kriminalistické praxe představují strukturu, obsah a posloupnost typických činností pracovníků policie při odhalování, objasňování, vyšetřování a předcházení trestným činům a jiným kriminalisticky relevantním událostem*“ PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3. s. 211.

⁶⁹ „*Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání*“ viz § 89 odst. 2 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁷⁰ § 104a - § 104e zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁷¹ § 158b - § 158e zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁷² Nevyslechnutí svědka podle § 101 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), neprovedení rekognice podle § 104a zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), neprovedení prověrky na místě podle § 104e zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), nezajištění věci nebo listiny podle § 78 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) nebo její ohledání podle § 113 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) atd.

2. 2. 2. STÁTNÍ ZÁSTUPCE

V této části je příhodné okrajově zmínit i funkci státního zástupce, která od novely Trestního řádu⁷³ posílila. Tímto okamžikem dochází ke vzniku dozorové činnosti a možnosti využít ustanovení podle § 157 odst. 2 věty první TrŘ, jakož i dalších diskrečních oprávnění.⁷⁴ V trestním řízení zastává nenahraditelnou roli tkvící v kontrole legality trestního řízení.

Státní zástupce neboli dominus litis, pan trestního řízení, může či má za povinnost ukončit trestní řízení tam, kde mu to přiznává Trestní řád. Jedná se o výsostnou diskreční pravomoc. Náleží mu specifická pozice v trestním procesu, neboť je v něm činný ve veřejném zájmu. Pouze státní zástupce může podat obžalobu a v přípravném řízení návrh na potrestání.⁷⁵

Práva a povinnosti státního zástupce v přípravném řízení trestním jsou vyjádřena v § 157 odst. 2 TrŘ a § 174 odst. 2 TrŘ včetně těch následujících.

Státní zástupce má v přípravném řízení dominantní postavení, kterým může prosadit své požadavky proti policejnímu orgánu. Ty tkví ve výlučné pravomoci rozhodovat o všech způsobech skončení přípravného řízení.⁷⁶ Dochází zde ke kolizi s úpravou zmíněnou v § 164 odst. 5 TrŘ, kterou je nutné analogicky použít i pro fázi prověřování. V předestřenému paragrafu se cituje, že „*policejní orgán činí rozhodnutí o postupu vyšetřování a o provádění vyšetřovacích úkonů samostatně a je plně odpovědný za jejich zákonné a včasné provedení.*“⁷⁷ Vystává otázka, kde je stanovena hranice? Státní zástupce dohlíží na správně zvolený postup policejního orgánu, a to především nad zachováním zákonnosti. V praktické činnosti se můžeme setkat s tím, že dominuje postup státního zástupce tkvící k dodržení zásady legality za jakékoliv situace, i tam, kde jsou zjevné náznaky pro ukončení trestního řízení, jiným způsobem než obžalobou. Policejní orgán ve vyvstalé situaci nemá

---

⁷³ Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony.

⁷⁴ § 157 odst. 2 písm a) c) nebo § 174 odst. 2 písm. c) nebo e) zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním.

⁷⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 3. aktualizované a doplnění vydání podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb.* Praha: Leges, 2013, ISBN 978-80-87576-44-1. s 507.

⁷⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 3. aktualizované a doplnění vydání podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb.* Praha: Leges, 2013, ISBN 978-80-87576-44-1. s 507.

⁷⁷ Srov. § 164 odst. 5 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

jinou možnost než názor státního zástupce bez výtek přijmout, neboť při protikladném postupu dojde ke zrušení rozhodnutí. Je to zapříčiněno tím, že státní zástupce je tedy „*povinen postupovat obzvláště pečlivě a v případě odložení věci policejním orgánem zvážit, zda není na místě takové rozhodnutí zrušit a uložit policejnímu orgánu provedení dalších úkonů, jichž je třeba k objasnění věci nebo ke zjištění pachatele.*“⁷⁸ Rozhodovací činnost státního zástupce není bezbřehá, za svá rozhodnutí nese zodpovědnost a pokud při rozhodovací činnosti učiní úkon v rozporu s povinností státního zástupce, tak je za něj plně zodpovědný a nese riziko možného kárného provinění.

---

⁷⁸ Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 17. 4. 2018 pod sp. zn. III. ÚS 1303/2017.

3. UKONČENÍ STADIA PROVĚŘOVÁNÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Stadium prověřování je ukončeno obligatorně dvěma způsoby. Tím prvním je vydání usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ a pod druhý souhrnně zařadíme postup podle § 159a TrŘ nebo tzv. odložení věci (*dále jen Odložení*).

Oba postupy se od sebe významně liší. U prvně zmíněného se policejnímu orgánu podařilo zjistit odůvodněné skutečnosti, že se skutek stal a že jej spáchala konkrétní osoba a započne proti fyzické či právnické osobě fázi vyšetřování. V opačném případě věc ukončí Odložením pro zákonem stanovenou překážku nebo pro nedostatek zjištěných skutečností, na základě nichž, by započal postup podle § 160 odst. 1 TrŘ.

Odložení může učinit policejní orgán nebo státní zástupce. V této pozici rozlišujeme, zdali ve věci originálně rozhoduje policejní orgán a státní zástupce je ve fakultativní pozici, nebo státní zástupce rozhoduje ve věci originálně.⁷⁹

I přesto, že se v ustanoveních uvádí, že rozhodnutí o ukončení trestního řízení může mimo policejní orgán učinit v prověřování státní zástupce, ke zmíněnému postupu dochází v praktické činnosti jen zřídka kdy, přičemž převažuje rozhodování policejního orgánu.⁸⁰ Ze zmíněného je možné učinit závěr, že obligatorně ukončuje trestní řízení policejní orgán, a to podle § 159a odst. 1 TrŘ, § 159a odst. 2 TrŘ, § 159a odst. 3 TrŘ, § 159a odst. 5 TrŘ, § 159b TrŘ (se souhlasem státního zástupce) a § 159c TrŘ, popř. fakultativně státní zástupce. Naopak v § 159a odst. 4 TrŘ a § 159d TrŘ rozhoduje výhradně státní zástupce.

⁷⁹ § 159a odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

(1) Nejde-li ve věci o podezření z trestného činu, státní zástupce nebo policejní orgán věc odloží usnesením, jestliže není na místě vyřídit věc jinak. Takovým vyřízením může být zejména

a) odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku, nebo

b) odevzdání věci jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání.

(2) Státní zástupce nebo policejní orgán před zahájením trestního stíhání odloží usnesením věc, je-li trestní stíhání nepřijatelné podle § 11.

(3) Státní zástupce nebo policejní orgán může před zahájením trestního stíhání usnesením odložit věc, je-li trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2 písm. a) nebo b).

(4) Státní zástupce může věc odložit, jestliže z výsledků prověřování vyplývá, že nastaly okolnosti uvedené v § 172 odst. 2 písm. c).

(5) Státní zástupce nebo policejní orgán věc odloží též tehdy, pokud se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání (§ 160). Pominou-li důvody odložení, trestní stíhání zahájí.

⁸⁰ Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Přehled počtu rozhodnutí-fyzické osoby za rok 2019. https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.

Pro doplnění autorka práce uvádí, že ze statistiky Ministerstva spravedlnosti České republiky vyplývá, že k odložení ze strany státního zástupce podle § 159a odst. 4 TrŘ došlo za rok 2019 ve 101 případech.⁸¹ Vzhledem k tomu, že se v této kapitole pracuje s rozmezím §§ 159a až 159d TrŘ, není v čísle zahrnuto zkrácené přípravné řízení podle § 179a TrŘ, neboť se tomuto bude věnovat jiná kapitola diplomové práce.

S výrazným posunem u ukončování trestního řízení je možné se setkat až ve fázi vyšetřování. Učiněný závěr vyplývá i ze statistického přehledu Ministerstva spravedlnosti České republiky, z něhož lze vyvodit, že státní zástupce trestní řízení, ve fázi vyšetřování ukončí obžalobou ve 32 965 případech z celkového počtu 85 030.⁸²

Z těchto důvodů je zřejmé, že pokud bude obsahovat konkrétní ustanovení trestního řádu při rozhodovací činnosti oba orgány činné v trestním řízení, bude používán pouze výraz policejní orgán. Pokud však z důvodu významnosti bude nutné uvést oba, tak bude učiněno.

Na závěr je nutné zmínit, že ve všech postupech podle § 159a až po § 159d TrŘ se rozhoduje usnesením. Usnesením se rozhoduje i v postupu podle § 160 odst. 1 TrŘ.

---

⁸¹ Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Přehled počtu rozhodnutí-fyzické osoby za rok 2019*. [online]. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.

⁸² Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Přehled počtu rozhodnutí-fyzické osoby za rok 2019*. [online]. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.

3. 1. UKONČENÍ PODLE § 159a ODS. 1 TR. ŘÁDU

3. 1. 1. SUBSIDIARITA TRESTNÍ REPRESY

Policejní orgán věc odloží vždy, pokud během prověřování zjistí, že v ní nejde o podezření ze spáchání trestného činu. Takový to způsob vyřízení nalézáme v § 159a odst. 1 větě první TrŘ. Významným mezníkem je skutečnost, že policejní orgán zjistí, že se ve věci nejedná o podezření ze spáchání trestného činu. Samotná věta při vyslovení rezonuje v uších čtenáře, neboť by k těmto situacím nemělo v praktické činnosti docházet a měly by být odstraněny hned při prvotním oznámení u policejního orgánu, popřípadě u státního zástupce.

Nejčastěji se s nimi setkáváme u trestné činnosti, která hraničí se soukromoprávním deliktem a její společenská škodlivost je z pohledu trestního práva nízká.

Vodítkem pro určení, zdali se jedná o soukromoprávní nebo o trestněprávní delikt nalézáme v § 12 odst. 2 tr. zákoníku, v němž se dočítáme, že „*trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.*“ Ustanovení vymezuje zásadu pojmenovanou subsidiarita trestní represe, z níž vyplývá „*princip použití trestního práva jako ultima ratio*“⁸³ neboli krajního prostředku. Zásada subsidiarity trestní represe je hmotněprávním neboli materiálním korektivem rozsahu trestního bezprávní a má bránit přepínání trestní represe, tedy by trestným činem nemělo být jakékoliv jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu.⁸⁴ Pro rozlišení nám slouží dvě kumulativní podmínky, které je nutné splnit. Za prvé se jedná o případy společensky méně škodlivé⁸⁵ a za druhé nebude postačovat uplatnění odpovědnosti podle jiného právního řádu. Obdobné nalézáme v usnesení Nejvyššího soudu České republiky, které zmiňuje, že „*především u méně závažných trestných činů je pak třeba zvlášť pečlivě zvažovat, zda není namístě uplatnění této zásady, tedy zda je skutečně nezbytné postihovat dané protiprávní jednání jako trestné.*“⁸⁶ Zmíněné doplňuje i usnesení Nejvyššího soudu České republiky, které uvádí, že „*je třeba*

⁸³ Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 1. 2013 pod sp. zn. Tpjn 301/2012.

⁸⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 4. vydání.* Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-044-4. s. 35.

⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. 1. 2015 pod sp. zn. 8 Tdo 1634/2014.

⁸⁶ Nález Ústavního soudu České republiky ze 5. 11. 2019 pod sp. zn. II. ÚS 474/2019.

zvažovat celkovou škodlivost činu, pro niž jsou určující zejména význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.“⁸⁷

Dochází zde k vytyčení mantinelů a zodpovězení otázky, co už je trestným činem a co jím není. Trestným činem je podle trestního zákoníku⁸⁸ takový „protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně“ a jestliže vykazuje všechny znaky, je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. V případě, že orgány činné v trestním řízení dojdou k závěru, že uplatní zásadu subsidiarity trestní represe a zúží dopad skutkové podstaty, tak dané rozhodnutí bude muset obsahovat řádné odůvodnění, proč v konkrétním případě jde či naopak nejde o trestný čin. Při opačné aplikaci se musí orgán činný v trestním řízení zabývat tím, že „trest je nejzazším prostředkem k ochraně právního řádu, k němuž je možno sáhnout teprve tehdy, kdy prostředky ostatních právních odvětví nepostačují.“⁸⁹

Smyslem této zásady je, aby trestní právo přistupovalo k právní represí až poté, co budou vyčerpány všechny právní prostředky, které poskytují jiné právní předpisy. Tím není vyloučeno souběžné uplatnění trestní odpovědnosti spolu s jiným druhem odpovědnosti, který nevytváří překážku rei iudicatae s účinkem ne bis in idem. Tedy v praktické činnosti může dojít k situaci, že se povedou dvě paralelní řízení, jedno civilní a druhé trestní. Samotné uplatnění civilního práva však nevylučuje trestní odpovědnost za protiprávní jednání. Trestní represe by byla vyloučena jen za situace, kdyby uplatněním jiného druhu odpovědnosti bylo možné dosáhnout splněním všech funkcí odpovědnosti a další represe by již nebyla nutná.⁹⁰

Nejčastějšími případy, u nichž lze aplikovat subsidiaritu trestní represe, jsou majetkové delikty,⁹¹ ale také může jít o zásah do osobních práv, který nelze plně zhojit soukromoprávními prostředky.⁹² U majetkových deliktů se může jednat i o kvalifikovanou skutkovou podstatu a to za předpokladu, „jestliže i přes naplnění

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2016 pod sp. zn. 8 Tdo 1362/2016.

⁸⁸ § 13 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

⁸⁹ Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 1. 2013 pod sp. zn. Tpjn 301/2012.

⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 8. 2016 pod sp. zn. 8 Tdo 803/2016.

⁹¹ Srov. například přečin Zpronevěra podle § 206 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník a přečin Podvod podle § 209 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

⁹² Srov. Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 5. 11. 2019 pod sp. zn. II. ÚS 474/2019.

*znaků některé okolnosti zvláště přitěžující je celková společenská škodlivost případu po důkladném vyhodnocení souhrnu všech významných kritérií natolik nízká, že nedosahuje ani dolní hranice běžně se vyskytujících trestných činů dané základní skutkové podstaty.*⁹³ S nutnými obtížemi se od začátku roku 2020, s nástupem vysoce nakažlivé nemoci SARS-COV-2, setkáváme v aplikační praxi v oblasti použití vyšší trestní sazby u majetkové trestné činnosti za nouzového stavu v kontrastu s bagatelní výši škody, která je činem dotčena. Do tématu nevnesl světlo ani Nejvyšší soud České republiky, neboť na jeho půdě do současné doby nedošlo ke konsenzu,⁹⁴ jak ve věci rozhodovat. Rozhodnutí v těchto věcech je velice očekávané, neboť v aplikační praxi se objevují případy odcizení věci zanedbatelné hodnoty,⁹⁵ které by za jiné situace byly ukončeny ve správním řízení nebo s přihlédnutím k § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

Pokud jde o soukromoprávní vztah, je třeba trvat na tom, aby na ochranu svých majetkových zájmů dbali především samotní účastníci takového vztahu. Od těchto účastníků je pak nutno požadovat, aby postupovali obezřetně a aby dodržovali alespoň elementární zásady opatrnosti, zvláště když pro ni jsou snadno dosažitelné prostředky.⁹⁶ Zmíněný postup je odůvodnitelný tím, že by trestní právo nemělo být zneužíváno pro snazší vydobytí vlastních práv a majetkových zájmů.

Se zásadou subsidiarity trestní represe pracuje i nový trestní řád. Ten vyjádřením *„jde-li o podezření z trestného činu, ale s ohledem na nízkou společenskou škodlivost trestného činu nelze uplatňovat trestní odpovědnost, státní zástupce nebo policejní orgán věc odložit“* zakomponoval zásadu do §x12 odst. 1 nového trestního řádu.⁹⁷ Oproti stávající právní úpravě dojde k výrazné změně, a to k přesunu z oblasti trestního zákoníku do trestně procesního předpisu.

---

⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2016 pod sp. zn. 8 Tdo 1362/2016.

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 12. 2020 pod sp. zn. 4 Tdo 1255/2020 a Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. 1. 2021 pod sp. zn. 6 Tdo 1330/2020-304, obě dosud nepublikované.

⁹⁵ Odcizení čistícího prostředku, odcizení balíčku s bombóny v hodnotě do desítek korun českých.

⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 5. 2010 pod sp. zn. 7 Tdo 486/2010.

⁹⁷ § x12 odst. 1 Odložení nebo jiné vyřízení věci viz Justice.cz. *Rekodifikace trestního práva procesního. Jedná se o pracovní verzi paragrafového znění, které je aktuální k 1. 1. 2020.* [online]. [cit. 8. 2. 2021]. Dostupné z: https://tpp.justice.cz/#_msocom_4.

3. 1. 2. NEPŘÍČETNOST OSOBY

Subsidiarita trestní represe není jedinou skutečností, u které orgán činný v trestním řízení ukončí trestní řízení ve stadiu prověřování, a to proto, že ve věci nejde o podezření z trestného činu. Tímto je situace, u níž vyjde najevo skutečnost, že osoba není pro nepřičetnost trestně odpovědná.

Nepřičetnost je v trestním řízení zjišťována ze znaleckého posudku vyhotoveného znalcem v daném oboru, a to již ve fázi prověřování.

Umožnila to přijatá novela provedená zákonem č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb, o trestním řízení soudním (trestní řád),⁹⁸ která do § 158 odst. 3 písm. b) TrŘ, vměstnala možnost vyžadovat i znalecké posudky, a to s jediným zákonným omezením spočívajícím v tom, že je ho třeba pro posouzení věci.

V ustanovení § 158 odst. 3 písm. b) TrŘ, se zmiňuje, že v rámci trestního řízení je policejní orgán oprávněn „*vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky.*“

Policejní orgán by měl vždy zjišťovat, jestli je osoba přičetná či nepřičetná a v duchu zásady *in dubio pro reo* by měl opatřením⁹⁹ přibrat znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, jež závěr o nepřičetnosti potvrdí nebo vyvrátí. Mnohdy k tomuto policejní orgán přistoupí, jestliže osoba v dřívější době trpěla nějakou duševní poruchou, která není jen dočasná (např. schizofrenií) nebo z jednání, za něž byla trestná činnost spáchána, je možné nepřičetnost očekávat (např. alkoholické nápoje, omamné a psychotropní látky). Pro doplnění je nutné uvést, že v aplikační praxi je možné se setkat s rychlým vývojem určujícím, kdy je nutné vyžadovat znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a kdy nikoliv. Naposledy byla zodpovězena otázka, která zněla: Kdy je nutné přibrat znalce ve spojitosti se stavem vylučujícím způsobilost u řidiče při užití omamné a psychotropní látky? Nejvyšší soud České republiky po vymezení limitu u drog uvedl, že „*zpracování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, pro účely trestního řízení bude odůvodněno zejména tehdy, bude-li*

---

⁹⁸ Zákon č. 265/2001 Sb. kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁹⁹ § 105 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).ve spojení s § 116 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

třeba řešit otázku přičetnosti obviněného, jeho závislosti na návykových látkách, či vyvstane-li potřeba posouzení osoby obviněného z jiných relevantních důvodů. Odůvodnění znaleckého posudku bude vycházet z poznatků o zcela neobvyklých celkových projevech ovlivněného řidiče, které budou obsaženy ve výpovědích svědků popisujících jeho jednání, jež vyústí do pochybnosti nikoli jen stran jeho způsobilosti bezpečného ovládání motorového vozidla, nýbrž o jeho přičetnosti jakožto obligatorního znaku subjektu trestného činu a určení, zdali se nenacházel ve stavu nepřičetnosti.¹⁰⁰ Pregnantní formulace umožňuje jednodušší určení hranice a následný postup.

Posudek znalce je zásadně použitelný i v dalším stadiu trestního řízení, kterou je fáze vyšetřování. Závěr vyplývá z toho, že znalec podává znalecký posudek na základě svých odborných znalostí a jeho úsudek vychází z podkladů shromážděných v rámci prověřování. Pokud znalec vysloví ve svém znaleckém posudku závěr, že osoba nemohla rozpoznat protiprávnost činu a nebyla schopna ovládat své jednání, přičemž je pro společnost nebezpečná, pak policejní orgán po odložení trestní věci navrhne státnímu zástupci uložení ochranného léčení osoby podle § 99 odst. 1 tr. zákoníku.¹⁰¹

Při vyslovení nepřičetnosti nelze trestní stíhání proti osobě zahájit, neboť je zřejmé, že nejde o podezření ze spáchání trestného činu, ale činu jinak trestného, u kterého nejsou splněny podmínky pro zahájení trestního stíhání.¹⁰²

Za situace, kdy by policejní orgán i přes vyslovení nepřičetnosti zahájil trestní stíhání, postupoval by v rozporu se zásadou přiměřenosti a zásadou zdrženlivosti¹⁰³ a zatížil by trestní řízení významnou procesní vadou.

---

¹⁰⁰ Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 10. 2020 pod sp. zn. Tpjn 300/2020.

¹⁰¹ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

¹⁰² Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 9. 2014 pod čj. Tpjn 302/2014.

¹⁰³ Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 3/2014 ze dne 2/2014. [online]. [cit. 5. 3. 2021]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/Vykladove_stanovisko_2-2014.pdf.

3. 1. 3. ODEVZDÁNÍ VĚCI

V § 159a odst. 1 TrŘ nalézáme další dvě možnosti ukončení, a to

- „odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku nebo jiného správního deliktu¹⁰⁴ nebo
- odevzdání věci jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání.“¹⁰⁵

K tomuto dochází, vyvstane-li podezření, že prověřované skutkové okolnosti mohou naplňovat znaky přestupku, jiného správního deliktu, kázeňského nebo kárného provinění.

Orgán činný v trestním řízení může po prošetření skutečností nasvědčujících tomu, že nebyl spáchán trestný čin dojít k závěru, že čin vykazuje znaky přestupkového jednání.

Přestupkem se podle § 2 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. zákon o přestupcích a řízení o nich rozumí „zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů nebo o trestný čin.“

Častokrát je možné se s tímto setkat u majetkových trestných činů, u kterých škoda při prvotním oznámení převyšovala částku uvedenou v § 138 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,¹⁰⁶ avšak po vyhotovení odborného vyjádření a u složitých věcí znaleckého posudku,¹⁰⁷ výše škody klesne pod zákonem stanovenou výši nebo za předpokladu, že nesplňuje nějaký znak trestného činu, musí orgán činný v trestním řízení věc odevzdat správnímu orgánu. To však jen za předpokladu, že je známa osoba protiprávního jednání, skutek není promlčen nebo není zatížen jinou procesní překážkou.¹⁰⁸ V opačném případě věc ukončí orgán činný v trestním řízení sám.

¹⁰⁴ § 159a odst. 1 písm. a) zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁰⁵ § 159a odst. 1 písm. b) zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁰⁶ Minimálně částka ve výši 10.000,-Kč.

¹⁰⁷ § 105 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

¹⁰⁸ Srov. například § 4 zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Hraniční právní kvalifikace se objevuje i u trestných činů proti zdraví,¹⁰⁹ u některých trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných nebo u některých trestných činů proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství.¹¹⁰

Obdobně se postupuje u osob, které podléhají kázeňskému nebo kárnému projednání disciplinárních deliktů. Kárným proviněním je zde nutno rozumět „*disciplinární delikt nebo poklesek, pod nějž jsou zahrnuta i kárná provinění, kam dříve spadalo zejména porušení pracovní kázně.*“¹¹¹

Naopak disciplinární delikt je „*čin, jehož se může dopustit jedině fyzická osoba, přičemž jeho základním znakem je to, že porušená povinnost souvisí s příslušností pachatele k určité organizaci, zpravidla s jeho zaměstnaneckým, služebním nebo členským poměrem.*“¹¹² V předmětné věci je možné rozlišovat kárná provinění zaměstnanců státních orgánů a dalších zvláštních profesí. U soudců, státních zástupců a soudních exekutorů platí zvláštní předpisy.¹¹³

Ne každé jednání je vždy kárným proviněním a vždy by na něj mělo být pohlíženo individuálně a podrobena subsidiaritě kárného postihu. Stejný názor nalzáme i v judikatuře Nejvyššího správního soudu, která dovodila, že u státních zástupců je možno kárnou odpovědnost dovozovat jen v případech „*společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění mechanismů dohledu a řízení v soustavě státního zastupitelství.*“¹¹⁴

Bohužel je v řízení o kázeňských deliktech možné se setkat s dvojím trestáním. Prvním v rámci disciplinárního řízení a druhé v rámci trestního řízení. Příkladem je možné uvést disciplinární řízení s příslušníky Policie České republiky ve věci spáchání dopravní nehody, při které dojde k ublížení na zdraví. Nejdříve je za stejnou věc příslušník Policie České republiky potrestán kázeňsky, neboť se

¹⁰⁹ Například Ublížení na zdraví podle § 146 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

¹¹⁰ Například Pomluva podle § 184 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

¹¹¹ § 77 zákon č. 65/1965 Sb. zákoník práce viz ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 2185.

¹¹² ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 2185.

¹¹³ Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů.

¹¹⁴ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu České republiky ze dne 1ž. 9. 2010 pod sp. zn. 12 Ksz 3/2010-83.

jedná o skutkově jednodušší věc a souběžně je s ním vedeno trestní řízení pro spáchání přečinu Ublížení na zdraví podle § 148 odst. 1 tr. zákoníku. K tomuto dochází i přesto, že se řízení významně dotýká zásady ne bis in idem. V těchto situacích by mělo být první řízení ze zmíněných důvodů zastaveno, popřípadě by k jeho započetí nemělo ani dojít.

3. 2. UKONČENÍ PODLE § 159a ODS. 2 TR. ŘÁDU

Samotné ustanovení zmiňuje, že „*státní zástupce nebo policejní orgán může před zahájením trestního stíhání odložit věc, je-li trestní stíhání nepřipustné podle § 11 TrŘ.*“¹¹⁵

Ustanovení se odlišuje od předcházejícího odstavce tím, že poukazuje na nepřipustnost trestního stíhání, které je blíže rozvinuto v § 11 TrŘ. Nepřipustnost je možné chápat jako určitou situaci nebo překážku bránící v dalším trestním řízení.

Trestní řád v § 11 zmiňuje okolnosti, za kterých nejde trestně stíhat fyzickou nebo právnickou osobu ze spáchání trestného činu. Ustanovení je velice obšírné, neboť obsahuje celkem 13 situací.¹¹⁶

Ze statistických údajů za rok 2019 je možné zjistit, že v České republice se nejvíce vyskytují případy spadající pod § 11 odst. 1 písm. d) TrŘ. Jedná se o případy, při nichž dojde k ukončení trestního řízení za situace, že se jedná o osobu, jež pro nedostatečný věk není trestně odpovědná. Jedná se o významnou

---

¹¹⁵ § 159a odst. 2 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹¹⁶ **(I)** Trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno

a) nařídí-li to prezident republiky, uživ svého práva udílet milost nebo amnestii,

b) je-li trestní stíhání promlčeno,

c) jde-li o osobu, která je vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení (§ 10), nebo o osobu, k jejímuž stíhání je podle zákona třeba souhlasu, jestliže takový souhlas nebyl oprávněným orgánem dán, nejde-li o dočasné vynětí nebo není-li trestní stíhání osoby pro nedostatek souhlasu oprávněného orgánu nepřipustné pouze dočasně,

d) jde-li o osobu, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná,

e) proti tomu, kdo zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého,

f) proti tomu, jehož těžká choroba trvale vylučuje jeho postavení před soud,

g) proti tomu, jemuž duševní choroba, která nastala až po spáchání činu, trvale znemožňuje chápat smysl trestního stíhání,

h) proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu nebo bylo rozhodnutím soudu nebo jiného oprávněného orgánu pravomocně zastaveno, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno,

i) proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozhodnutím o schválení narovnání, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno,

j) proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozhodnutím o postoupení věci s podezřením, že skutek je přestupkem nebo kárným proviněním, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno,

k) jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o přestupku a uplynula-li lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle jiného právního předpisu, ve kterém může být rozhodnutí o přestupku zrušeno,

l) je-li trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět,

m) stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nebo

n) proti tomu, ohledně něhož bylo trestní řízení pro týž skutek předáno do cizího státu, pokud mu byl pro tento skutek cizozemským soudem pravomocně uložen trest nebo ochranné opatření, které vykonává nebo již vykonal, nebo je nelze podle práva tohoto státu vykonat, nebo bylo cizozemským soudem pravomocně upuštěno od uložení trestu, anebo pravomocně rozhodnuto o zproštění obžaloby.

skutečnost, s níž bude v diplomové práci dále pracováno a bude se jí věnovat samotná kapitola. Následuje nevyslovení souhlasu s trestním stíháním podle § 11 odst. 1 písm. l) TrŘ v počtu 1 314 případů a promlčení podle § 11 odst. 1 písm. b) TrŘ, na které dopadá množství 771 případů. V ostatních případech se jedná o méně významné množství, jak dokládá níže uvedená tabulka č. 1.

Tabulka č. 1¹¹⁷

§11/1a) TrŘ	§ 11/1b) TrŘ	§ 11/1c) TrŘ	§11/1d) TrŘ	§11/1e) TrŘ	§ 11/1 h) TrŘ	§11/1i) TrŘ	§11/1j) TrŘ	§11/1l) TrŘ	§11/1m) TrŘ
8	771	12	1815	598	60	596	7	1314	18

3. 2. 1. SOUHLAS S TRESTNÍM STÍHÁNÍM

Nezanedbatelné množství případů¹¹⁸ dopadá na § 11 odst. 1 písm. l) TrŘ. Z tabulky č. 1 se dočítáme, že k tomu dochází proto, neboť je „*trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět.*“

Jedná se o zásadní institut, kterým disponuje sám poškozený. Dispoziční právo je zakotveno v § 163 TrŘ. Jedná se o výjimku ze zásady legality a oficiality, neboť za předpokladu, že poškozený v trestní věci nevysloví souhlas, nemůže dojít k následnému trestnímu stíhání. Dispoziční právo poškozeného pokrývá celé trestní řízení včetně řízení před soudem.

Ačkoliv text § 11 odst. 1 písm. l) TrŘ hovoří o poškozeném, tak jím může být pouze fyzická osoba. Judikaturní činnost vylučuje, aby ustanovení § 163 TrŘ dopadalo na právnickou osobu, a to i za předpokladu, že právnická osoba je v postavení poškozeného. To platí i za situace, jestliže členem statutárního orgánu nebo společníkem takové poškozené právnické osoby je fyzická osoba, která je vůči podezřelému nebo obviněnému ve vztahu uvedeném v § 100 odst. 2 TrŘ.¹¹⁹

¹¹⁷ Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Přehled počtu rozhodnutí-fyzické osoby za rok 2019*. [online]. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.

¹¹⁸ Za rok 2019 se jedná o 1314 případů, které byly odloženy podle § 159a odst. 2 TrŘ ve spojení s § 11 odst. 1 písm. l) TrŘ viz Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Přehled počtu rozhodnutí-fyzické osoby za rok 2019*. [online]. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.

¹¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 1. 2011 pod sp. zn. 3 Tdo 709/2010-47.

Ve Velkém komentáři¹²⁰ je zmíněno, že dochází „*ke konfliktu veřejného zájmu na trestním stíhání se zájmem poškozeného, který má blízký vztah k pachateli.*“ Je to zapříčiněno skutečností, kdy samotný postih pachatele může poškozený vnímat jako částečný postih sebe samého. Z těchto důvodů je možné souhlas s trestním stíháním vyslovit pouze u taxativně vyjmenovaných trestných činů. I proto dané ustanovení pokrývá skutkové podstaty trestných činů, které by se nejčastěji mohly objevovat v partnerském životě nebo by na něj mohly dopadat.¹²¹

Ustanovení § 163 TrŘ nedopadá na veškerý okruh poškozených, ale pouze na ty, kteří mají právo odepřít výpověď podle § 100 odst. 2 tr. zákoníku¹²² nebo pokud se jedná o manžela, partnera nebo druhu v případě, že dojde z jejich strany ke spáchání trestného činu Znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 tr. zákoníku vůči poškozené, jakož to ke spáchání trestného činu Opilství podle § 360 tr. zákoníku, pokud jinak vykazuje znaky některého z taxativně vyjmenovaných trestných činů.

V praktické činnosti dochází, jak vlivem fyzického, tak psychického stavu poškozené osoby k situaci, kdy poškozená osoba nedokáže bezprostředně po položené otázce odpovědět, zdali souhlas s trestním stíháním vyslovuje či naopak s tímto nesouhlasí. Za této situace, dává Trestní řád lhůtu poškozené osobě k možnosti se vyjádřit. Lhůta nesmí přesáhnout 30 dnů¹²³ a určení její délky se odvíjí od složitosti a závažnosti věci. Po uplynutí prekluzivní lhůty už souhlasu k trestnímu stíhání dát nelze. O tomto musí být poškozená osoba poučena. Za předpokladu, že by poškozená osoba nebyla řádně poučena o následku uplynutí lhůty, mohla by souhlas s trestním stíháním dát i po uplynutí stanovené lhůty. Stav by trval až do doby, než by byla poškozená osoba řádně poučena. Výjimku vytváří zkrácené přípravné řízení. Ta je dána lhůtou určenou k jeho ukončení.¹²⁴

S obdobnou překážkou je možné se setkat, pokud poškozená osoba jednou vyslovený souhlas vezme nazpět.

Výše zmíněné neplatí, jestliže „*byla takovým činem způsobena smrt, poškozený není schopen dát souhlas pro duševní chorobu nebo poruchu, pro kterou*

¹²⁰ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 2116.

¹²¹ Například ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 146 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

¹²² Svědek je oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní.

¹²³ § 163a zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹²⁴ Srov. § 179b odst. 4 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

*byla jeho svéprávnost omezena, poškozeným je osoba mladší 15 let anebo z okolností je zřejmé, že souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět v tísní vyvolané výhrůžkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností.*¹²⁵

Navrhované znění nového trestního řádu oproti stávajícímu, nedospělo k žádné změně. Obsah uvedený v § 18 nového trestního řádu¹²⁶ vychází ze současného znění Trestního řádu a ustanovení nejsou významným způsobem změněna.¹²⁷

Důležitost vidí autorka práce v § 163a odst. 1 písm. d) TrŘ, především ve slovech výhrůžka, nátlak, závislost nebo podřízenost. Všechna posledně zmíněná čtyři slova jsou pro další vývoj trestního řízení důležitá. Vycházejí ze skutečnosti, že poškozená osoba je k pachateli v postavení osoby blízké¹²⁸ a v případech (především v rámci domácího násilí) v závislém postavení. V praktické činnosti dochází k situacím, při kterých je během doby, kterou má poškozená osoba na rozmyšlenou na vyslovení souhlasu, vystavena nátlaku ze strany podezřelého. Může jít o finanční či psychickou závislost. Podle autorky by měl být v každém stadiu trestního řízení zjišťován vztah k podezřelému včetně závislosti na podezřelém a poškozená osoba by měla být opakovaně dotazována, zdali na souhlasu trvá. Položená otázka by však neměla být vedena takovým způsobem, aby byla navádějící či donucující nebo naopak odstrašující. Otázky by měla vést osoba, která je proškolená v oblasti taktiky výslechu, aby nedocházelo k pokládání nevhodně zvolených otázek dopadajících do citlivé sféry vyslýchaného.

Významná, pro následný vývoj trestního řízení budou skutková zjištění, z nichž vyplyne závěr, že ze zjištěných okolností je zřejmé, že poškozená osoba je v takové závislosti na pachateli, až vznikne předpoklad, že souhlas nebude dán nebo bude vzat zpět. Ve Velkém komentáři je možné ke slovnímu spojení „z okolností zřejmé“¹²⁹ vyčíst, že se tímto „*míni skutková zjištění zpravidla provedená v rámci postupu před zahájením trestního stíhání.*“ Jedná se o stěžejní

¹²⁵ § 163a zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹²⁶ § 18 odst. 3 Trestní stíhání se souhlasem poškozeného. Justice.cz. *Rekodifikace trestního práva procesního. Jedná se o pracovní verzi paragrafového znění, které je aktuální k 1. 1. 2020.* [online]. [cit. 8. 2. 2021]. Dostupné z: https://tpp.justice.cz/#_msocom_4.

¹²⁷ § 18 odst. 3 Trestní stíhání se souhlasem poškozeného. Justice.cz. *Rekodifikace trestního práva procesního. Jedná se o pracovní verzi paragrafového znění, které je aktuální k 1. 1. 2020.* [online]. [cit. 8. 2. 2021]. Dostupné z: https://tpp.justice.cz/#_msocom_4.

¹²⁸ § 125 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

¹²⁹ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 2125.

šetření, jehož výsledky je nutné obsáhnout v usnesení podle § 160 TrŘ, aby byla zřejmá opodstatněnost využití § 163a TrŘ. V opačném případě by došlo k zásadnímu zásahu do procesního práva poškozené osoby.

3. 2. 2. PROMLČENÍ

Třetí nejčastěji se vyskytující variantou je, že došlo k promlčení podle § 11 odst. 1 písm. b) TrŘ.

Při promlčení dochází k zániku trestnosti činu uplynutím doby stanovené zákonem. Trestní zákoník promlčení vymezuje v § 34 odst. 1 tr. zákoníku. V něm se dočítáme, že se jedná o dobu v rozmezí od tří do třiceti let, podle toho, o jak závažný trestný čin se jedná. Časové rozmezí nepochybně vychází z myšlenky, že promlčením zaniká důvodnost odplaty činu, a tedy snižující se pocit křivdy.¹³⁰

Od zmíněného se odlišuje trestnost činu u mladistvých, která se snižuje o polovinu sazby oproti dospělým pachatelům.

U právnických osob se trestní odpovědnost promlčuje za stejných okolností jako u osob fyzických.¹³¹ Platí, že promlčení trestného činu fyzické osoby neznamena souběžně zánik trestní odpovědnosti právnické osoby, který se posuzuje nezávisle.

Důvody promlčení jsou především hmotněprávní. S přibývajícím časem se oslabuje dopad trestněprávní reakce na trestný čin, až pozvolna zanikne, a tedy pozbytí generální prevence spočívající v ochraně společnosti před takovými to negativními jevy, pozbývá smyslu. Slovy prof. Fenyka „*vlivem ztráty zájmu státu zaniká zájem na trestním stíhání a potrestání pachatele.*“¹³²

---

¹³⁰ Krevní msta viz VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel, KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3. s.172.

¹³¹ § 12 zákon č. 418/2011 Sb. o odpovědnosti právnických osob srov. FENYK, Jaroslav. SMEJKAL, Ladislav. BÍLÁ, Irena. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-965-7. s. 89.

¹³² FENYK, Jaroslav. SMEJKAL, Ladislav. BÍLÁ, Irena. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-965-7. s. 89.

Zanikla-li uplynutím doby škodlivost činu, resp. nebyla-li včas uplatněna vůči pachateli trestného činu, je důvodný i zánik trestní odpovědnosti za takový čin. Závěru svědčí i procesní důvody, které spočívají v obtížích při dokazování spojených s tím, že uplynutím času se oslabuje síla důkazních prostředků.

Hmotněprávní povaha promlčení má zásadní důsledky i z hlediska posuzování povahy a významu jednotlivých ustanovení. Z těchto důvodů trestní zákoník¹³³ stanoví počátek promlčecí doby a důvody stavení promlčení a přerušení promlčecí doby.

Na druhé straně však má promlčení trestní odpovědnosti i důležité procesní důsledky spočívající v tom, že trestní stíhání pachatele, jehož trestní odpovědnost za určitý trestný čin byla promlčena, nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno podle § 11 odst. 1 písm. b) TrŘ. Rozhodnutí o zastavení trestního stíhání není absolutní. Výjimku tvoří skutečnost, kdy podezřelá osoba prohlásí, že trvá na projednání věci, pak se ve věci dále pokračuje. Právo přiznané Trestním řádem musí uplatnit do tří dnů od doby, kdy jí bylo oznámeno usnesením zastavení trestního stíhání¹³⁴ nebo ukončení věci usnesením podle § 159a odst. 2 TrŘ ve spojení s § 11 odst. 1 písm. b) TrŘ. I přesto, že by podezřelý (a v rámci trestního stíhání obviněný) mohl být s popsáním ukončením spokojený, tak ojediněle k tomu nedochází. Je to zapříčiněno skutečností, že v konečném usnesení je osoba uvedena jako ta, která trestnou činnost spáchala. Takové to rozhodnutí je možné v civilním řízení uplatnit jako důkaz,¹³⁵ neboť obsahuje konstatování o zaviněném porušení povinnosti stanovené zákonem,¹³⁶ které umožňuje požadovat úhradu vzniklé škody nebo nemajetkové újmy.

U pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zákoníku je pro posouzení, zda došlo k promlčení trestní odpovědnosti podle § 34 odst. 1 tr. zákoníku, rozhodné, kdy byla trestná činnost ukončena. Podstatný je proto okamžik, kdy bylo ukončeno páchaní posledního dílčího útoku tohoto trestného činu. Počátek běhu promlčecí doby podle § 34 odst. 2 tr. zákoníku nelze odvíjet samostatně od spáchání jeho dílčích útoků, eventuálně jen některých z nich, ale až od toho okamžiku, kdy

---

¹³³ § 34 odst. 2, 3, 4 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

¹³⁴ Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. 10. 2020 pod sp. zn. Tpjn 300/2011.

¹³⁵ § 120 odst. 1 zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád.

¹³⁶ § 2910 zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník ve spojení s § 246 zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád.

bylo ukončeno jednání u posledního dílčího útoku, anebo od okamžiku, kdy nejpozději nastal účinek vyvolaný některým z dílčích útoků, jde-li o trestný čin, u něhož je účinek znakem základní nebo kvalifikované skutkové podstaty.

3. 3. UKONČENÍ PODLE § 159a ODS. 3 TR. ŘÁDU

Ustanovení obsahuje skutečnost, že „*státní zástupce nebo policejní orgán může před zahájením trestního stíhání usnesením odložit věc, je-li trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2 písm. a) a písm. b) TrŘ.*“ K tomu je záhodno doplnit, že pod ustanovením § 172 odst. 2 písm. a, b) TrŘ se skrývají okolnosti, za nichž může státní zástupce zastavit trestní stíhání, a to za předpokladu, že „*je-li trest, k němuž může trestní stíhání vést, zcela bez významu vedle trestu, který pro jiný čin byl obviněnému již uložen nebo který ho podle očekávání postihne*“ a „*bylo-li o skutku obviněného již rozhodnuto jiným orgánem, kázeňsky, kárně anebo cizozemským soudem nebo úřadem anebo mezinárodním trestním soudem, mezinárodním trestní tribunálem, popřípadě obdobným mezinárodním soudním orgánem s působností v trestních věcech a toto rozhodnutí lze považovat za postačující.*“¹³⁷

Jedná se o fakultativní odložení věci před zahájením trestního stíhání, k němuž dospěje příslušný orgán z postupu podle § 158 odst. 3 TrŘ. Z něho učiní závěr, že osoba, jíž se týká podnět k trestnímu stíhání, sice spáchala trestný čin, avšak její trestního stíhání by bylo vzhledem k okolnostem případu neúčelné, neboť je tu některý z důvodů uvedený v § 172 odst. 2 písm. a, b) TrŘ.

Dochází zde ke dvěma způsobům ukončení, a to k odložení a k zastavení trestního řízení. Odložení je uskutečňováno policejním orgánem v době před zahájením trestního stíhání osoby a zastavení provádí státní zástupce po zahájení trestního stíhání osoby.

Jedná se o významnou diskreční pravomoc orgánu činného v trestním řízení vyjádřenou v ustanovení slovem *může*. To dává prostor policejnímu orgánu i státnímu zástupci využít ustanovení za předpokladu, že budou dodrženy zákonem stanovené podmínky.

Ustanovení se dostává do rozporu se zásadou legality a dochází k nástupu zásady oportunity, která umožňuje, z důvodu účelnosti nestíhat pachatele, ačkoliv obecné podmínky pro trestní stíhání jsou splněny.

---

¹³⁷ § 172 odst. 2 písm. a, b) zákon č. 141/1961 Sb, o trestním řízení soudním (trestní řád).

Můžeme se dočíst, že při aplikaci daného ustanovení dochází k „*podstatné erozi zásady oficiality a z ní vycházející zásady legality*.“¹³⁸ S tímto nelze souhlasit, neboť v případech takto zakončených neexistuje veřejný zájem na pokračování trestního stíhání obviněného. Naopak, by docházelo ke kolizi se zásadou přiměřenosti, která je obsažena v § 2 odst. 4 TrŘ. Ve zmíněném ustanovení se přímo dočítáme, že „*orgány činné v trestním řízení projednávají trestní věci s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána*.“¹³⁹ Při ukončení trestního řízení na základě neúčelnosti dochází k plnému využití zásady přiměřenosti.

Při zhodnocení ustanovení § 172 odst. 2 písm. a) TrŘ je možné dospět k závěru, že jeho obsah skýtá nedostatky, neboť neobsahuje informaci o tom, že trestní stíhání je neúčelné i za předpokladu, kdy existuje trestní stíhání nebo odsouzení v jiném členském státu Evropské unie v trestním řízení. Myšlenka o nedostatečnosti vyplývá z § 11 odst. 2 tr. zákoníku, neboť v něm je uvedeno, že „*na pravomocné odsouzení soudem jiného členského státu Evropské unie v trestním řízení se pro účely trestního řízení hledí jako na odsouzení soudem České republiky, pokud bylo vydáno pro čin trestný i podle práva České republiky*.“¹⁴⁰ Pro následný vývoj trestního řízení je ustanovení stěžejní, neboť i přesto, že na území České republiky nebude osoba odsouzena k trestu, který svojí výší převyšuje podstatně trest, který mu hrozí, k ukončení může dojít i za tohoto předpokladu. Tvrzení musí být v závěru trestní věci vždy podloženo rozhodnutím o uložení takového trestu.

Taktéž nejde opomenout ustanovení § 172 odst. 2 písm. b) TrŘ, a to především pokud bylo rozhodnuto kázeňsky a rozhodnutí je možné považovat za dostačující. Předmětná část se významným způsobem dotýká zásady *ne bis in idem*. K tomu dochází za předpokladu, že osoba byla potrestána srovnatelně, jak by tomu bylo v rámci trestního stíhání. V usnesení Nejvyššího soudu České republiky¹⁴¹ je možné se dočíst, že „*podle judikatury Evropského soudu pro lidská*

---

¹³⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 3. aktualizované a doplnění vydání podle stavu k 1. 4.2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb.* Praha: Leges, 2013, ISBN 978-80-87576-44-1 . s. 151.

¹³⁹ § 2 ods. 4 zákon č. 141/1961 Sb, o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁴⁰ § 11 odst. 2 zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

¹⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.1. 2015 pod sp. zn. 7 Tdo 1123/2014.

práva¹⁴² může být trestní stíhání pachatele, při splnění dalších podmínek, vyloučeno i tím, že pro daný čin již byl postižen rozhodnutím v jiném typu řízení, než je Trestní řízení podle trestního řádu, a to za předpokladu, že se jedná o řízení, které má trestněprávní povahu a je vedeno pro delikt trestněprávní povahy. Významné pro posouzení je, zdali chráněný zájem je obecný či jen partikulární, zda adresáty určité normy jsou všichni občané nebo jen určitý omezený okruh osob se zvláštním statutem a zda zákonem stanovené sankce mají represivní charakter a jsou co do druhu, závažnosti, účelu a hledisek, podle nichž se ukládají, srovnatelné s tresty.“¹⁴³ Při splnění zmíněných podmínek je nutné trestní řízení proti osobě ukončit a trestní věc odložit pro neúčelnost.

Během aplikované praxe policejního orgánu se v takové míře postup podle § 159a odst. 3 TrŘ neuskutečňuje, neboť je při výkonu dozorčí činnosti ze strany státního zástupce opakovaně rušen. Zrušení usnesení je odůvodňováno nejčastěji zásadou legality a nedostatečnou výší trestu. Ze statistických údajů Ministerstva spravedlnosti¹⁴⁴ je možné zjistit, že v rámci České republiky za rok 2019 k tomuto využití došlo v celkem 2 008 případech a v rámci vyšetřování v celkem 39 případech.

---

¹⁴² Např. rozsudek ze dne 8. 6. 1986 ve věci Engel viz Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.1. 2015 pod sp. zn. 7 Tdo 1123/2014.

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.1. 2015 pod sp. zn. 7 Tdo 1123/2014.

¹⁴⁴ Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Přehled počtu rozhodnutí-fyzické osoby za rok 2019*. [online]. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.

3. 4. UKONČENÍ PODLE § 159a Odst. 4 TR. ŘÁDU

Ukončení podle § 159a odst. 4 TrŘ je od předcházejících ustanovení odlišné především v subjektu, který ukončení provádí. Postup je výhradně svěřen státnímu zástupci, který trestní věc „odloží za předpokladu, jestliže vzhledem k významu a míře porušení nebo ohrožení chráněného zájmu, kterým byl dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku, nebo okolnostem, za nichž byl čin spáchán, a vzhledem k chování obviněného po spáchání činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, je zřejmé, že účelu trestního řízení bylo dosaženo.“¹⁴⁵

Mezi podstatné okolnosti ukončení trestního řízení patří chování pachatele po spáchání skutku vykazujícího znaky trestného činu, spočívající především v jeho snaze nahradit takovým činem způsobenou škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, a to jen za předpokladu, jestliže nedošlo k významnému porušení a ohrožení chráněného zájmu.

Jedná se o tzv. procesní korektiv trestního bezpráví, tedy možnost zastavit trestní stíhání pro neúčelnost.¹⁴⁶ Jedná se o protipól zásady legality, kdy důvodem je v podstatě neexistence veřejného zájmu na pokračování trestního stíhání obviněného.¹⁴⁷ Jak je možné se dočíst ve Velkém komentáři¹⁴⁸ § 159a odst. 4 TrŘ byl doplněn do novely trestního řádu v období od 2004 – 2006 „na základě kritiky, podle níž za zásadní nevýhodu formálního pojetí doplněného oportunitou byla pokládána skutečnost, že na úkor procesní ekonomie se ve všech věcech musí zahajovat trestní stíhání a teprve následně se trestní stíhání zastaví.“¹⁴⁹ Problematickým se jeví fakt, kdy státní zástupce může dospět do situace, že ve věci nemůže využít subsidiaritu trestní represe, ale přesto učiní závěr, že bylo dosaženo účelu trestního řízení a že další vedení trestního řízení je pro zákonem vymezené

---

¹⁴⁵ Srov. § 159a odst. 4 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), v němž je uvedeno, že „Státní zástupce může věc odložit, jestliže z výsledků prověřování vyplývá, že nastaly okolnosti uvedené v § 172 odst. 2 písm. c) zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).“

¹⁴⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 3. aktualizované a doplnění vydání podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb.* Praha: Leges, 2013, ISBN 978-80-87576-44-1. s. 148.

¹⁴⁷ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 2044.

¹⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 2044.

¹⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0.. s. 2044.

důvody neúčelné. K tomuto může dospět jen za předpokladu, že význam a míra porušení nebo ohrožení chráněného zájmu, který byl dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku nebo okolnostem, za nichž byl čin spáchán a vzhledem k chování obviněného po spáchání činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu je zřejmé, že účelu trestního řízení bylo dosaženo.

Dané ustanovení nemá mantinelů a je možné jej použít jak u mladistvých, tak u právnických osob.

Pro doplnění je nutné uvést, že v rámci České republiky došlo v roce 2019 k celkem 101 takovým ukončením.

Autorka práce doplňuje, přičemž vychází z praktických zkušeností, že častěji než k využití ustanovení § 159a odst. 4 TrŘ sahá státní zástupce k využití odklonů ve stadiu vyšetřování. Závěr je potvrzen už několikrát zmíněnou statistikou,¹⁵⁰ kdy celkem ve 2 996 případech došlo ve fázi vyšetřování k podmíněnému zastavení trestního stíhání za užití § 307 odst. 1 TrŘ a v 87 případech byl využit institut narovnání podle § 309 TrŘ. Od novelizace Trestního řádu, která začala být účinná dne 1. 10. 2020, dojde s vyšší pravděpodobností k významnému navýšení ve využívání odklonů v podobě dohody o vině a trestu podle § 175a odst. 1 TrŘ. I přesto, že toto ustanovení je delší dobu součástí Trestního řádu, teprve od začátku měsíce října roku 2020 začalo pokrývat i zločiny, které doposud nebylo možné řešit odklony.

---

¹⁵⁰ Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Přehled počtu rozhodnutí-fyzické osoby za rok 2019*. [online]. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: https://eslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.

3. 5. UKONČENÍ PODLE § 159a ODS. 5 TR. ŘÁDU

Ustanovení o odložení věci za předpokladu, že pachatel nebyl zjištěn a věc nelze vyřídit jinak, patří na území České republiky mezi nejčastější důvody ukončení trestního řízení.

K tomuto dochází za situace, že se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ. Mezi ně patří nezjištění pachatele a nedostatek podkladů, na základě nichž, by byl učiněn závěr, že trestnou činnost spáchala určitá osoba.

Orgán činný v trestním řízení, především policejní orgán, se staví do těžké pozice, neboť musí zjišťovat skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Tímto dochází k naplnění zásady materiální pravdy a zároveň k naplnění zásady *in dubio pro reo*.

Setkáváme se i s dalšími překážkami, jako například s tou, kterou vyčteme ve Velkém komentáři. V něm prof. Šámal zmiňuje skutečnost, že „*v praxi se vyskytují případy, kdy k ukončení podle § 159a odst. 5 TrŘ dochází za předpokladu, že zjištěné skutečnosti sice nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin, a zároveň je dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, avšak té není možno po určitou dobu doručit usnesení o zahájení trestního stíhání, například proto, že je na útěku či se skrývá, popřípadě se zdržuje v cizině na neznámé adrese apod.*¹⁵¹ Zmíněný postup je mylný. Za situace, že osobu nelze kontaktovat a není znám pobyt nebo se skrývá, policejní orgán požádá státního zástupce o vydání předběžného souhlasu se zadržením podle § 76 odst. 1 TrŘ. Pokud státní zástupce žádosti vyhoví, tak se po osobě vyhlásí pátrání přes centrální systém celostátního pátrání po osobách tzv. PATROS. V případě, že se jedná o osobu cizince zdržujícího se na území Evropské unie, nebo jsou indicie, že občan České republiky přebývá mimo území České republiky, tak policejní orgán zažádá u státního zástupce o vydání evropského vyšetřovací příkazu a požádá, aby byly do Schengenského informačního systému zavedeny osobní údaje,¹⁵² popřípadě pokud je v jiné zemi,

¹⁵¹ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 2045.

¹⁵² § 38 zákon č. 104/2013 Sb., zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních ve spojení s článkem 34 rozhodnutí Rady 2007/533/SVV ze dne 12. 6. 2007 o zřízení, provozování a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II).[online][15. 3. 2021]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32007D0533>.

tak o mezinárodní zatýkáací rozkaz.¹⁵³ Spisový materiál je za této situace tzv. živý a provádějí se v něm standardní doplňující procesní postupy.¹⁵⁴ Po uplynutí přibližně jednoho roku policejní orgán vybídne státního zástupce návrhem k postupu podle § 302 TrŘ. Řízení proti uprchlému je možné vést jen za předpokladu, že bylo vydáno usnesení podle § 160 odst. 1 TrŘ. Poté následuje fáze vyšetřování s modifikací v řízení proti uprchlém.

Představený postup umožňuje vést řízení i proti mladistvému nikoliv však proti právnické osobě.

Postup podle § 159a odst. 5 TrŘ se realizuje vydáním usnesení, které má předběžný charakter, tkvící ve skutečnosti, že pokud pominou důvody odložení, trestní stíhání se proti osobě zahájí.

---

¹⁵³ § 30 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 31. 12. 2010 o postupu soudů ve styku s cizinou ve věcech trestních pod sp. zn. 57/2008-MOT-J/60. *Sbírka instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti České republiky*. 2011, č. 3. [online]. [15.3.2021. Dostupné z:]<https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=73984&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>.

¹⁵⁴ Cyklický úřední záznam o provedeném šetření k pobytu osoby, zprávy od evropských a mezinárodních justičních orgánů.

3. 6. UKONČENÍ O DOČASNÉM ODLOŽENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ

Ukončení o dočasném odložení trestního stíhání bylo vloženo do Trestního řádu novelou č. 152/1995 Sb.¹⁵⁵ Institut má pomoci oddálit trestní stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ, jestliže je to třeba z hlediska objasnění trestné činnosti nebo zjištění pachatelů.

Ustanovení prošlo další novelizací v roce 2001,¹⁵⁶ která do něj včlenila možnost dočasného odložení trestního stíhání na všechny další úmyslné trestné činy. Dočasné odložení trestního stíhání je „*svou povahou opatřením,*¹⁵⁷ *o kterém policejní orgán sepíše záznam*“ a k jeho realizaci si vyžádá souhlas státního zástupce.

Je třeba připomenout významnou skutečnost, že ukončení v podobě dočasného odložení trestního stíhání dopadá na trestnou činnost spáchanou ve prospěch organizované zločinecké skupiny, na jiné úmyslné trestné činy nebo na zjištění jejich pachatelů. Užití ukončení dopadá i na osoby, které jsou dočasně vyňaty z pravomoci orgánů činných v trestním řízení podle § 10 TrŘ nebo je-li jejich trestní stíhání pro nedostatek souhlasu oprávněného orgánu dočasně nepřípustné.

Prof. Fenyk uvádí, že „*důvodem není předejít narušení či zmaření účelu trestního řízení zahájením trestního stíhání proti konkrétním osobám, aniž došlo k objasnění celého rozsahu trestné činnosti, ale pouze vyčkávání do okamžiku odpadnutí překážky, která brání trestnímu postihu.*“¹⁵⁸

Zákonodárce včlenil do normativu dvě odlišné doby. Ta první dopadá na trestnou činnost, jež byla spáchána ve prospěch organizované zločinecké skupiny a činí 2 měsíce, přičemž po uplynutí této může dojít k jejímu

---

¹⁵⁵ Zákon č. 152/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁶ Zákon č. 265/2001 Sb. kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁵⁷ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. s. 2052.

¹⁵⁸ DRAŠTÍK, Antonín. FENYK, Jaroslav a kolektiv. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-600-7. s. 1215.

opakovanému prodloužení¹⁵⁹ a v druhém případě nedochází k limitování lhůtou dvou měsíců, neboť se vztahuje na osoby vyňaté z pravomoci orgánů činných v trestním řízení po dobu výkonu mandátu či po dobu výkonu funkce.¹⁶⁰ Pro doplnění je nutné zmínit, že pokud by státní zástupce neučinil souhlas s dočasným odložením trestního stíhání, „jednalo by se nepochybně o jisté pochybení procesního charakteru, které však Trestní řád nespojuje s žádnou sankcí v podobě například nezákonnosti úkonu ve věci provedených.“¹⁶¹ Podle autorky diplomové práce má daná úprava význam u osob, které jsou vyňaty z pravomoci orgánů činných v trestním řízení, avšak nikoliv u organizované trestné činnosti. Úprava sama zmiňuje, že se jí má využít, jestli jí je třeba z hlediska objasnění trestné činnosti nebo zjištění pachatelů, a pro její využití poskytuje lhůtu v délce 2 měsíců. Ustanovení se jeví jako nadbytečné, neboť ve věci může posloužit i § 159 odst. 1 písm. c) TrŘ. Naopak v prověřování je lhůta stanovena opakovaně v délce 6 měsíců,¹⁶² přičemž při využití ukončení odložením trestního stíhání může být opakovaně prodlužována pouze každé 2 měsíce.

V této části nelze nezmínit ustanovení § 159c TrŘ, které bylo zařazeno do trestního řádu novelou č. 163/2016 Sb.¹⁶³ Cílem byla motivace osob k oznamování případů pasivní korupce a k efektivní spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. Úprava reaguje na absenci účinné lítosti.

Ustanovení vyjmenovává korupční trestné činy, které jsou ve společnosti vysoce latentní, neboť poskytovatel úplatku i jeho příjemce logicky postupují skrytě, aby nedošlo k odhalení protiprávního jednání.

---

¹⁵⁹ Srov. „Jestliže to je třeba k objasnění trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo jiného úmyslného trestného činu, anebo zjištění jejich pachatelů, může policejní orgán se souhlasem státního zástupce dočasně odložit zahájení trestního stíhání na nezbytnou dobu, nejdéle však o dva měsíce“ viz § 159b odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád),

„Trvají-li důvody, pro které bylo trestní stíhání podle odstavce 1 dočasně odloženo, může státní zástupce na návrh policejního orgánu vyslovit souhlas s prodloužením lhůty uvedené v odstavci 1 nejvýše o další dva měsíce, a to i opakovaně“ viz § 159b odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁶⁰ Srov. funkce ústavního soudce v délce 10 let.

¹⁶¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 10. 2013 pod sp. zn. 3 Tdo 674/2013.

¹⁶² Srov. například zločin Krádež podle § 205 odst. 4 písm. a) zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

¹⁶³ Zákon č. 163/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Osoba je kryta úpravou jen za předpokladu, že slíbila úplatek, majetkový prospěch nebo jiný prospěch jen proto, že byla o to požádána. Postup je možné aplikovat jen za situace, že osoba:

- dobrovolně a bez zbytečného odkladu o tom učinila oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu,
- oznámí policejnímu orgánu skutečnosti, které jsou jí známy o trestné činnosti toho, kdo o tento úplatek, majetkový nebo jiný prospěch požádal, a
- zaváže se podat v přípravném řízení i v řízení před soudem úplnou pravdivou výpověď o těchto skutečnostech.¹⁶⁴

Významně na danou skutečnost reaguje normativ obsažený v § 159d TrŘ, který říká,

(1) Nezjistí-li se dodatečně skutečnosti, které vylučují rozhodnout o dočasném odložení trestního stíhání a splnil-li podezřelý své závazky podle § 159c odst. 1 TrŘ, státní zástupce rozhodne, že nebude stíhán, jinak rozhodne, že podezřelý nesplnil podmínky podle § 159c odst. 1 TrŘ.

(2) Rozhodnout o nestíhání podezřelého lze až po pravomocném ukončení trestního stíhání osoby, která o úplatek, majetkový nebo jiný prospěch podezřelého požádala.

Při splnění závazků, k nimž se osoba zavázala v § 159c odst. 1 TrŘ, pak státní zástupce rozhodne, že podezřelý nebude dále stíhán. V opačném případě by došlo k rozhodnutí, že závazky nesplnil a policejní orgán by ve věci neprodleně zahájil trestní stíhání osoby.

---

¹⁶⁴ DRAŠTÍK, Antonín. FENYK, Jaroslav a kolektiv. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-600-7. s. 1216.

Bez zmíněné úpravy by předcházející normativy pozbývaly smyslu, neboť pokud by byla osoba vystavena trestnímu stíhání za předpokladu, že o trestné činnosti učinila oznámení, pak by veškeré úsilí zákonodárce vyšlo vniveč. Osoby by se z důvodu obavy uložení trestu k takovému kroku nepřiklonily.

Pro dotvoření uceleného závěru je nutné zmínit, že v roce 2019 v České republice nedošlo ani v jednom případě k aplikaci ustanovení § 159d odst. 1 TrŘ.¹⁶⁵

---

¹⁶⁵ Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Přehled počtu rozhodnutí-fyzické osoby za rok 2019*. [online]. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.

3. 7. ZAHÁJENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ

Zahájení trestního stíhání proti osobě podle § 160 odst. 1 TrŘ je jednou z forem ukončení prověřování. Zmíněným okamžikem počíná nová fáze nazvaná vyšetřování. Rozhodnout o trestním stíhání lze i bez předchozího stadia prověřování, k čemuž nejčastěji dochází v případech, kdy je osoba bezprostředně přistižena při/po spáchání trestného činu. Uvedený postup umožňuje úprava citovaná v § 12 odst. 10 TrŘ.

Při zahájení trestního stíhání dochází v plném rozsahu k aktivaci zásady řádného zákonného procesu spočívající ve splnění zásady *nullum crimen sine lege*.

K tomuto dochází za předpokladu, že prověřováním byly zjištěny a odůvodněny skutečnosti, které zakládají závěr, že byl spáchán trestný čin a že jej spáchala konkrétní osoba. Závěr není konečný a postačí vyšší stupeň pravděpodobnosti k tomu, aby mohlo dojít k zahájení trestního stíhání. Z učebnice od prof. Jelínka vyčteme, že *„nalézt jednoznačná kritéria pro stanovení okamžiku, kdy má být zahájeno trestní stíhání, není snadné. Pokud bychom požadovali, aby stupeň pravděpodobnosti toho, že byl spáchán trestný čin, se blížil jistotě, hrozilo by, že předprocesní stadium, ve kterém jsou prověřovány signály zakládající podezření z trestného činu, by bylo prodlužováno na úkor samotného přípravného řízení.“*¹⁶⁶

Na rozdíl od Záznamu, ve kterém jsou uvedeny kusé skutkové okolnosti, musí usnesení o zahájení trestního stíhání obsahovat popis skutku, který pojímá takové údaje, aby nemohl být skutek zaměněn s jiným. Musí především obsahovat dobu, místo spáchání, způsob provedení a také údaje charakterizující všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, který je v něm spatřován včetně formy zavinění. I přesto, že usnesení nebude obsahovat vyčerpávající údaje, v podobě přesného množství věcí nebo detailního popisu zranění, tak usnesení jako takové nejvíce významné procesní pochybení, které by zakládalo jeho zrušení.

Třebaže se trestní stíhání vede pro skutek, nikoli pro právní kvalifikaci, tak nicméně platí, že pokud dojde k úpravě právní kvalifikace, tak na tuto změnu

---

¹⁶⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 3. aktualizované a doplnění vydání podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb.* Praha: Leges, 2013, ISBN 978-80-87576-44-1. s. 522.

musí být obviněný upozorněn, nejpozději při prostudování trestního spisu podle § 166 odst. 1 TrŘ.

Účinky usnesení o zahájení trestního stíhání počínají vůči osobě až jeho doručením, popřípadě vyhlášením. U právnické osoby počínají okamžikem doručení usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ, avšak trestní stíhání je zahájeno vydáním usnesení podle § 160 odst. 1 TrŘ. Usnesení se může doručit přímo při úkonu trestního řízení fyzické osobě oprávněné jednat za právnickou osobu, jinak se doručuje právnické osobě prostřednictvím datové schránky.¹⁶⁷

Od tohoto okamžiku se na obě osoby hledí jako na obviněného. Takové vymezení účinků usnesení o zahájení trestního stíhání má své opodstatnění i z hlediska zásad spravedlivého procesu. Ty tkví především v tom, aby byl seznámen s podstatou obvinění a měl možnost náležitě se hájit.

Zároveň u obviněného dochází k významnému posílení zásady kontradiktornosti řízení, neboť od tohoto počátku může být obviněný účasten vyšetřovacími úkony a může pokládat vyslychajícím svědkům otázky. Zmíněné právo svědčí i jeho obhájci. Pokud však obhájce oznámí policejnímu orgánu, že se chce účastnit vyšetřovacích úkonů, především výslechu svědka, který má právo odeprít výpověď nebo vyšetřovacího úkonu, který může být použit jako důkaz v řízení před soudem, policejní orgán má za povinnost ho o takovém úkonu vyrozumět včetně uvedení doby a místa jeho konání.¹⁶⁸

Trestní stíhání je ukončeno podanou obžalobou podle § 176 odst. 1 TrŘ nebo způsobem uvedeným v § 171 TrŘ až 173 TrŘ.

V této části je nutné seznámit čtenáře i s obsahem trestního stíhání v novém trestním řádu.

Závažné odchýlení od současné aplikační praxe objevujeme v novém trestním řádu, v němž rekodifikační komise v § x17 namísto usnesení o zahájení trestního stíhání navrhuje zahájit trestní stíhání, tak, že „*policejní orgán osobě sdělí, že ji stíhá jako obviněného a učiní o tom záznam. V záznamu o sdělení obvinění musí být popsán skutek, ze kterého je osoba obviněna, tak, aby nemohl být zaměněn*

---

¹⁶⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018*. Praha: Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-278-3. s. 522.

¹⁶⁸ § 165 odst. 1, 2, 3 zákon č. 141/1961 Sb o trestním řízení soudním (trestní řád).

s jiným, a zákonné označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován. Opis protokolu o výsledku obviněného je třeba bez zbytečného odkladu doručit obviněnému, jeho obhájci a státnímu zástupci. Není-li opis protokolu o výsledku obsahující záznam o sdělení obvinění doručen obviněnému po ukončení výsledku, musí mu být ihned předán opis záznamu o sdělení obvinění.¹⁶⁹ Nastíněný postup vychází z dikce zkráceného přípravného řízení podle § 179b odst. 3 věty třetí TrŘ.

Z navazující úpravy vyplývá, že jediný opravný prostředek, který bude přicházet v úvahu, je žádost směřovaná státnímu zástupci, který podle závažnosti trestného činu musí rozhodnout nejdříve do 15 dnů a u složitějších do 30 dnů.¹⁷⁰ Předkládaný postup evokuje představu, že návrh je zcela ukvapený a nedokáže dohlédnout k problematickým úsekům,¹⁷¹ které mohou v praktické činnosti orgánů činných v trestním řízení vyvstat.

V současné době usnesení o zahájení trestního stíhání obsahuje enunciat, odůvodnění a neposledně i poučení o opravném prostředku.

Z nastíněného předpokladu musí opis protokolu o výsledku obviněného včetně záznamu o sdělení obvinění obsahovat popis skutku, zákonné označení trestného činu a neposledně označení obviněného. Závažné spatřujeme v situacích, kdy obviněný nebude seznámen s důkazy, na základě nichž, dospěl policejní orgán k závěru, že trestnou činnost spáchal právě obviněný.

Současný Trestní řád ukládá v § 160 odst. 1 TrŘ řádné odůvodnění věci, v němž je uvedeno, „v odůvodnění usnesení je třeba přesně označit skutečnosti, které odůvodňují závěr o důvodnosti trestního stíhání.“

---

¹⁶⁹ § x17 Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Přehled počtu rozhodnutí-fyzické osoby za rok 2019*. [online]. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.

¹⁷⁰ § x17a Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Přehled počtu rozhodnutí-fyzické osoby za rok 2019*. [online]. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.

¹⁷¹ Např. opomenutí některé z obligatorní části během výsledku osoby, potíže s neformálním úkonem a s jeho doručováním a s krátkou procesní lhůtou pro vyřízení stížnosti.

Je až tristní, že rekodifikační komise, skládající se z odborníků v oblasti trestního práva,¹⁷² se schovává za roušku rychlosti řízení¹⁷³ na úkor zamezení jakékoliv libovůle policejního orgánu. Rychlost daných řízení je možné zefektivnit, jen za předpokladu, že by došlo ke spojení fáze prověřování a vyšetřování, tak jak bude uvedeno v navazující kapitole.

---

¹⁷² Například JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D. předseda Komise pro nový trestní řád Ministerstva spravedlnosti a člen Komise pro trestní právo Legislativní rady vlády.

¹⁷³ DRTINA, Martin. Rekodifikace zrychlí trestní proces. *Právní rádce ze dne 4. 9. 2020*. ISSN 1210-4817.[online][cit. 15. 3. 2021].Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-66811060-rekodifikace-zrychli-trestni-proces>.

3. 8. ÚVAHY DE LEGE FERENDA

V úvodu diplomové práce byla vyřčena otázka, na kterou se v této části bude snažit autorka práce najít odpověď. Otázka zněla: Zdali je ukončení stadia prověřování v trestním řízení nadbytečné nebo nalézt důvody jeho opodstatněnosti? K tomu, aby autorka práce dospěla k objasnění svého závěru, tak musí zmínit a rozebrat procesní prostředky, které má osoba podezřelá ve stadiu prověřování k dispozici a jaké ve stadiu vyšetřování. Posléze dojde k učinění závěru.

Po představení přípravného řízení docházíme k závěru, že jeho součástí jsou dvě na sebe navazující sféry. První je nazvaná stadiem prověřování a druhá stadiem vyšetřování. Obě stadia se od sebe liší v možnostech využití procesních práv, která jsou osobě, proti níž se vede trestní řízení, přiznána. Ve stadiu prověřování jsou tato práva velice skromná. Pod skromností si nelze představovat, že osoba, proti níž se vede trestní řízení, taková to práva nemá. Mezi nejdůležitější patří zásada stíhání jen ze zákonných důvodů, zásada přiměřenosti a zdrženlivosti a s tím související zásada rychlého procesu, zásada zajištění práva na obhajobu, zásada vyhledávací a zásada presumpce nevinu. Výčet je obsírný, ale nedopadá ve svém úplném důsledku na osobu, která je podezřelá.¹⁷⁴ Osobě v tomto procesním postavení umožňuje Trestní řád jen velice malé množství procesních prostředků.

Prvním procesním prostředkem je možnost žádat protokol podle § 55 TrŘ. V tomto stadiu přichází v úvahu protokol nazvaný Úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 6 TrŘ a Protokol o výsledku osoby podezřelé ve smyslu § 76 odst. 3 TrŘ. Neznamena to výlučnou povinnost orgánů činných v trestním řízení této žádosti vyhovět, neboť na kopii protokolu má osoba nárok jen za předpokladu, že dokument nebude sloužit v řízení před soudem jako důkaz, v podobě svědecké výpovědi nebo pokud bude v procesním postavení jako obviněný.¹⁷⁵

Druhým významným procesním prostředkem je právo na obhajobu spočívající v možnosti si zvolit obhájce a radit se s ním. Právo vychází částečně z ustanovení § 32 TrŘ a pro dané stadium se použije přiměřeně. Už zde bylo

---

¹⁷⁴ Myšleno osoba, proti které se nevede zkrácené přípravné řízení podle § 179a zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) a ani není zadržena podle § 76 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁷⁵ § 158 odst. 6 věta čtvrtá zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

zmíněno, že i za tohoto předpokladu má obhájce omezená práva. Hlavním přínosem tohoto práva je fakt, že se jedná o osobu znalou trestního práva a v konkrétní trestní věci je osoba, proti níž se vede řízení, vnímá jako „ochránce a mentora“ v situaci, do níž se dostal. Zároveň obhájce ve stadiu prověřování plní funkci dozoru, neboť pokud dochází k průtahům v řízení nebo orgán činný v trestním řízení provádí důkazy v neprospěch jeho klienta, podává proti těmto opravné prostředky nebo využívá ustanovení § 157a TrŘ.

Třetím významným procesním prostředkem je zmíněný § 157a TrŘ. Ten umožňuje osobě, proti které se trestní řízení vede žádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánů.¹⁷⁶

Závěr o menších procesních právech je opřen o ustanovení, které je uvedeno v § 158a TrŘ, v něm se výslovně uvádí, že *„je-li při prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a zjišťování jeho pachatele třeba provést neodkladný nebo neopakovatelný úkon spočívající ve výslechu svědka nebo v rekognici, provede se na návrh státního zástupce takový úkon za účasti soudce. Soudce v takovém případě odpovídá za zákonnost provedení úkonu.“* Z textu je možné vycítit, že práva podezřelé osoby jsou natolik snižena, že u procesních úkonů, které mohou sloužit v řízení před soudem jako důkaz, je nutná účast soudce. Obranu proti libovůli policejního orgánu může podezřelá osoba nalézt u dozorujícího státního zástupce, který dohlíží na dodržování zásady řádného zákonného procesu.

Naopak, orgán činný v trestním řízení může vyžadovat v duchu zásady vyhledávací všechny důkazy, které svědčí v prospěch či v neprospěch podezřelé osoby. Z pohledu autorky práce dochází k nerovnému postavení na straně osoby podezřelé. Ta je postavena do role, jež musí akceptovat. Pro bližší ozřejmění autorka práce uvádí, že při prověřování trestné činnosti, například majetkového charakteru, může policejní orgán vyžadovat na základě příkazu ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu¹⁷⁷ informace ze všech navržených telekomunikačních zařízení nebo telefonních čísel, které osoba používá, aniž by o tom byla srozuměna. I přesto, že u daného existuje dvojinstanční kontrola, ta první v podobě povolení státního zástupce a druhá uskutečňovaná soudem, tak osoba, proti níž se trestní řízení vede o tomto zásahu neví. Ještě podstatnější zásah

¹⁷⁶ § 157a odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁷⁷ § 88a zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

je proveden, pokud je povolen odposlech a záznam telekomunikačního provozu.¹⁷⁸ Pokud však od prvopočátku není osoba známa a ani zjištěné prvotní důkazy nevedou k jejímu vypátrání, pak policejní orgán po uplynutí zákonné lhůty věc odloží, neboť se nepodařilo zjistit osobu pachatele a využije ustanovení § 159a odst. 5 TrŘ.

K podstatnému posunu dochází ve fázi vyšetřování. Obviněný je obdařen shodným množstvím procesních prostředků, neboť se aktivují všechny zásady trestního řízení. Obviněný může nahlížet do trestního spisu a vyžadovat si všechny písemnosti, které jsou v něm obsaženy. K výjimce dochází jen pokud by se dokument týkal utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem a údajů, na které se vztahuje státem uložená nebo uznaná mlčenlivost.¹⁷⁹ Dalším procesním prostředkem je možnost účastnit se úkonů, které mohou sloužit jako důkaz.

Naopak v menší míře se v této fázi obstarávají nové důkazy, neboť ty jsou zajištěny ve fázi prověřování. Praxe současné doby je taková, že se osoby v této fázi opětovně nevyslychají a je na uvážení soudu, zdali záznam se souhlasem obou stran použije jako důkaz nebo osobu vyslechne v postavení svědka.

Nové důkazy se ve fázi vyšetřování vyžadují jen za situace, že to navrhne některá ze stran trestního řízení anebo k takovému závěru dospěje policejní orgán. Posléze dojde k ukončení stadia vyšetřování, a to podanou obžalobou či způsobem uvedeným ve čtvrtém oddílu Trestního řádu, počínajícím § 171 a násl. Po pročtení § 172 TrŘ a násl. zjišťujeme, že se jedná o duplicitní úpravu, která koresponduje s § 159a TrŘ.

Po zhodnocení obou fází se autorka práce přiklání k tomu, že stádium prověřování je významným úsekem trestního řízení, neboť se v něm odehrává vyhledávání důkazů. V otázce ukončení se však zdá nadbytečné. Autorka práce se přiklání k takovému závěru, že by průběh přípravného řízení měl být kombinací obou fází, tedy by mělo dojít k jejich spojení nebo dokonce prolínání. Za těchto okolností by došlo k ideálnímu stavu, neboť postavení podezřelé osoby by bylo posíleno. Podezřelá osoba by měla stejná procesní práva jako obviněný, a pokud by výsledky trestního řízení nevedly ke zjištění osoby možného pachatele, tak by byly ukončeny podle jednoho z ustanovení.

---

¹⁷⁸ § 88 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁷⁹ § 65 odst. 5 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

V případě posílení procesních práv prověřované podezřelé osoby by došlo k vyššímu zajištění, listinou základních práv a svobod, zaručených práv. Zejména v případech, kdy je trestní oznámení fyzických osob zneužíváno k dosažení soukromoprávních cílů, popřípadě zneužito jako jakýsi druh šikany, by možnost procesní obrany nespravedlivě prověřované podezřelé osoby byla žádoucí. Právě při zneužití institutu podání trestního oznámení, kdy orgán činný v trestním řízení musí postupovat z moci úřední a prověřovat každý podnět, představuje prověřování pro podezřelou osobu často nemalou psychickou, časovou a samozřejmě i finanční zátěž. To však s minimem procesních práv a bez možnosti obrany. Toto je dle autorky práce nedokonalým prvkem pojednávané části trestního řízení. Každá osoba, jejíž vina není prokázána před soudem nebo se k vině sama nepřizná, je považována za nevinnou (presumce nevinny). Z obecných právních zásad a právních principů je zřejmé, že osoba, která je považována za nevinnou by měla být, co nejméně negativně dotčena samotným postupem trestního řízení. K tomu patří zajištění plných procesních práv v řízení. Toto ve fázi prověřování v našem právním systému chybí. Pokud by byla pozice prověřované podezřelé osoby posílena již ve fázi prověřování, měla by tato osoba větší možnosti ke své obraně a pravděpodobně by mohla dosáhnout i ukončení nedůvodně zahájeného řízení v kratší době. Dopad zahájení takového řízení, například z důvodu šikany jiné osoby, by pak byl minimální. Posílením procesních práv podezřelé osoby ve stádiu prověřování, by došlo k významné změně trestního zákoníku.

Ukončení této spojené fáze trestního řízení by bylo pouze kombinací ustanovení § 159a TrŘ a násl. a § 171 TrŘ a § 172 TrŘ a násl.

Navrhované stadium by nebylo v žádném případě zatíženo průtahy trestního řízení. Praxe je v současné době taková, že ve fázi prověřování, dochází k situacím, kdy policejní orgán usnesením podle § 159a odst. 5 TrŘ ukončí prozatímně trestní řízení ve věci, neboť vyčkává na vyhodnocení kriminalistických stop, popřípadě znaleckého posudku z Kriminalistického ústavu Praha, a pokud z obdržených výsledků zjistí osobu, která trestnou činnost mohla spáchat, trestní spis postoupí podle věcné a místní příslušnosti na Policii České republiky, Službu kriminální policie a vyšetřování. Během praxe však dochází ke zbytečným průtahům v přípravném řízení. Ty jsou způsobeny tím, že po zjištění osoby, která trestnou činnost spáchala, nedojde k revizi zjištěných skutečností v trestním spisu, po které

by mohl být učiněn závěr, že se ve věci nejedná o spáchání trestného činu, ale naopak o přestupkové jednání.

Reálnost navrhovaného postupu je odůvodněna i situací, za které se započne vyšetřování na základě zadržení osoby podle § 76 odst. 1 TrŘ bezprostředně při/po spáchání trestného činu. Za těchto okolností odpadá fáze prověřování a nastupuje od prvopočátku fáze vyšetřování, která je ukončena podanou obžalobou. Nejčastěji, pokud se nepodává návrh na vzetí do vazby podle § 67 písm a) až c) TrŘ, dochází k aplikaci zkráceného přípravného řízení podle § 179a TrŘ, který představený postup doplňuje. O tom bude pojednávat navazující kapitola.

4. UKONČENÍ STADIA PROVĚŘOVÁNÍ VE ZVLÁŠTNÍCH PŘÍPÁDECH

Zvláštními případy se pro danou oblast trestního řízení míní zkrácené přípravné řízení a řízení proti mladistvému a proti dítěti mladšímu patnácti let.

4. 1. ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

Zkrácené přípravné řízení nalzáme v § 179a až § 179f TrŘ. Bylo zavedeno novelou č. 265/2001 Sb.¹⁸⁰ Novela vychází z myšlenky, že dojde zefektivnění trestního řízení v duchu zásady rychlého procesu a k naplnění účelu trestního řízení.

Cílem zkráceného přípravného řízení je ve skutkově jednoduchých případech postavit obviněného co nejrychleji před soud a dosáhnout tak ve věci spravedlivého rozhodnutí, v co nejkratší lhůtě.¹⁸¹ Řízení se koná o trestných činech, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu, a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let,¹⁸² a to za předpokladu, že

- *podezřelý byl přistižen při činu nebo bezprostředně poté,*
- *v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možné ve lhůtě dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému podezření ze spáchání trestného činu, postavit před soud.*¹⁸³

Důvody pro nemožnost aplikace zkráceného přípravného řízení jsou negativně vymezeny v ustanovení § 179f odst. 1 TrŘ, v němž je uvedeno, že v řízení nelze konat nebo v něm pokračovat, jestliže je dán důvod vazby a nejsou splněny podmínky pro předání zadrženého podezřelého spolu s návrhem na

---

¹⁸⁰ Zákon č. 265/2001 Sb. kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁸¹ FENYK, Jaroslav. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní. 7. vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. s. 506.

¹⁸² § 179a odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁸³ § 179b odst. 4 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

potrestání soudu a jsou splněny důvody pro konání společného řízení o dvou nebo více trestných činech a alespoň o jednom z nich je třeba konat vyšetřování.

Zkrácené přípravné řízení není jen doménou České republiky, ale jak bylo v úvodu práce řečeno, můžeme se s ním setkat i na území Spolkové republiky Německo, které u bagatelních a neméně složitých případů vede obdobu. U takovýchto případů navrhnou státní zastupitelství soudci či senátu zahájení zrychleného řízení nebo vydání trestního příkazu bez projednání věci v hlavním líčení, což odstraňuje průtahy v podobě ústního jednání. Zrychlené řízení nelze ve Spolkové republice Německo použít v případech, na které lze hledět jako na zločiny nebo trestné činy, na něž zákon stanoví trest odnětí svobody s dolní hranicí nejméně jeden rok. Omezený je rovněž okruh trestů, spočívající v uložení peněžitého trestu nebo podmíněného trestu odnětí svobody do jednoho roku. Trestní příkazy a zrychlená řízení není možno použít v případech, v nichž jsou obviněnými mladistvé osoby. Místo toho může státní zastupitelství navrhnout provedení zjednodušeného řízení, pokud nepřichází v úvahu umístění do zařízení pro mladé pachatele nebo opatření k nápravě pachatele či k ochraně společnosti.¹⁸⁴

Zkrácené přípravné řízení se od standardního trestního řízení odchyluje ve lhůtě, v níž má být skončeno. Jedná se o lhůtu 2 týdnů, přičemž lhůta u tohoto řízení nesmí být prodloužena o více, než 10 dní.

Zkrácené přípravné řízení je zakončeno zprávou o výsledku zkráceného přípravného řízení, jež je policejním orgánem předkládaná státnímu zástupci. Po obdržení podává státní zástupce návrh na potrestání. Doručením návrhu na potrestání soudu ve věci, ve které se konalo zkrácené přípravné řízení, dochází k zahájení trestního stíhání. K tomuto dochází jak u fyzické, tak u právnické osoby.¹⁸⁵

---

¹⁸⁴ JEHLÉ, Jörg Martin. *Trestní justice v Německu. Fakta a čísla*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. s. 26. Praha. 2006. [online][cit. 5.3.2021]. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/326.pdf>. ISBN 80-7338-053-6.

¹⁸⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018*. Praha: Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-278-3. s. 522.

Návrh na potrestání není jen jedinou variantou, kterou může být zkrácené přípravné řízení ukončeno. Na mysl přicházejí další možnosti, které jsou uvedeny v § 179c TrŘ.¹⁸⁶ Z úpravy je možné vyčíst, že k ukončení může dojít za stejných okolností, jak byly popsány v předcházejících kapitolách.

Výjimku tvoří předání věci policejnímu orgánu k zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ, za předpokladu, že státní zástupce neučiní žádné rozhodnutí nebo opatření. Takto učiní „s poukazem, že skutek, pro který se vedlo zkrácené přípravné řízení, má být správně posouzeno podle jiného ustanovení zákona, než podle jakého jej posuzoval policejní orgán a vzhledem k odchylnému právnímu posouzení nelze zkrácené přípravné řízení konat.“¹⁸⁷ Zkrácené přípravné řízení může být ukončeno i tak, že opatřením věc státní zástupce vrátí policejnímu orgánu, je-li zapotřebí provést další úkony. S takovým ukončením se policejní orgán nejčastěji setkává v případech, kdy se pro obtížnost zjištěného skutkového stavu věci nepodaří dodržet zákonem stanovenou lhůtu včetně jejího prodloužení. To bývá zapříčiněno složitými výsledky nebo vyžádáním znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, soudního lékařství nebo z toxikologie.

S dalším odchylným postupem je možné se setkat v podobě sjednání dohody o vině a trestu s podezřelým. Poté je na soudu, zdali k této přihlédně.¹⁸⁸

Zkrácené přípravné řízení je možné vyjma ukončení do dvou týdnů ukončit i v rámci zadržení podezřelého, a to předáním soudu ve 48 hodinách spolu

---

¹⁸⁶ (1) Nerozhodne-li po skončení zkráceného přípravného řízení policejní orgán o odložení věci z důvodu uvedeného v § 159a odst. 1 až 3 nebo 5, předloží státnímu zástupci stručnou zprávu o jeho výsledku, ve které uvede, jaký trestný čin je spatřován ve skutku, pro který je sděleno podezření, a jaké důkazy, jež lze provést před soudem, podezření odůvodňují. Ke zprávě policejní orgán připojí všechny písemnosti a věci shromážděné v průběhu zkráceného přípravného řízení.

(2) Státní zástupce, kterému byl doručen návrh policejního orgánu podle odstavce 1, nebo který sám provedl zkrácené přípravné řízení,

a) podá soudu návrh na potrestání, shledá-li, že výsledky zkráceného přípravného řízení odůvodňují postavení podezřelého před soud,

b) podá soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu, přičemž použije obdobně ustanovení § 175b,

c) věc odloží, nejde-li ve věci o podezření z trestného činu,

d) odevzdá věc příslušnému orgánu k projednání přestupku,

e) odevzdá věc jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání,

f) věc odloží, jestliže je trestní stíhání nepřípustné podle § 11,

g) věc odloží, rozhodl-li o schválení narovnání, přičemž použije obdobně ustanovení § 309 a násl.,

h) věc podmíněně odloží podle § 179g,

i) věc může odložit též, jestliže je trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2, nebo

j) opatřením vrátí věc policejnímu orgánu, je-li v rámci zkráceného přípravného řízení třeba provést další úkon.

¹⁸⁷ § 179c odst. 3 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁸⁸ § 179b odst. 5 zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

s návrhem na potrestání nebo s návrhem na schválení dohody o vině a trestu.¹⁸⁹ Zmíněný postup by se měl aplikovat u bagatelních a procesně jednoduchých věcí. Ze získaných profesních znalostí je autorce práce známo, že takovýto postup lze realizovat i u složitějších případů, kde je pro učinění závěru nutné vyžádat odborné vyjádření nebo dokonce znalecký posudek. I v takto krátké době je možné osobu podezřelého postavit před soud včetně řádně zjištěného skutkového stavu věci.

Jak již bylo v předcházející kapitole zmíněno nový trestní řád stádium vyšetřování modifikuje v podstatných znacích na zkrácené přípravné řízení. K takovému návrhu dochází z důvodu zjednodušení celého trestního řízení.

Pro dokreslení celého zkráceného přípravného řízení je nutné doplnit, že se jedná o druhé nejčastější ukončení trestního řízení. Z mnohokrát zmíněné statistiky, lze vyčíst, že došlo v celkem 37 614 případech k podání návrhu na potrestání podle § 179c odst. 2 písm. a) TrŘ. Návrh k uzavření dohody o vině a trestu podle § 179b odst. 5 TrŘ byl uzavřen v celkem 6 případech a podle § 179b odst. 5 TrŘ byl navržen v celkem 154 případech.

4. 2. ŘÍZENÍ PROTI MLADISTVÉMU A PROTI DÍTĚTI MLADŠÍMU PATNÁCTI LET

Řízení ve věcech mladistvých je upraveno zvláštním zákonem č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (dále zákon o mládeži). Právní úprava je k Trestnímu řádu v poměru speciality. Prof. Fenyk uvádí, že „*zvláštní úprava vyplývá ze specifického způsobu, jakým je třeba přistupovat k řešení trestních věcí osob, jež v době prováděného trestního řízení nedosáhly zralosti.*“¹⁹⁰ Úprava reaguje na ústavní zásadu, která je obsažena v čl. 32 odst. 1 Listiny¹⁹¹ a zajišťuje ochranu dětí a mládeže a je doplněna Úmluvou o právech dítěte.¹⁹² Odchylyky, od obecné právní úpravy, sledují naplnění specifického účelu řízení ve věcech

¹⁸⁹ § 179e zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).

¹⁹⁰ FENYK, Jaroslav. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. GRIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. s. 781.

¹⁹¹ Usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. 12. 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky.

¹⁹² Sdělení č. 104/1991 Sb. sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte.

mladistvých, v kterém je kladen důraz i na výběr adekvátního opatření ukládaného za spáchané provinění, které má působit na mladistvého výchovně a dospět k jeho resocializaci.

Mladistvým se rozumí ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.¹⁹³ První odlišnost můžeme vnímat v označení protiprávního jednání, které se nazývá proviněním. Proviněním je označován trestný čin spáchaný mladistvým.

U mladistvého je možné využít všech možností ukončení, které byly v diplomové práci použity. Jistou výjimku objevujeme v § 69 odst. 1 písm. d) zákona o mládeži. Úprava nabízí odstoupení od trestního stíhání, a to za předpokladu, že v řízení o provinění, na které trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody, jehož hranice nepřevyšuje tři léta může v přípravném řízení státní zástupce z důvodu chybějícího veřejného zájmu na dalším stíhání mladistvého a s přihlédnutím k povaze a závažnosti provinění a osobě mladistvého odstoupit od trestního stíhání mladistvého. Dané může aplikovat jen za předpokladu, že

- trestní stíhání je neúčelné a
- potrestání není nutné k odvrácení mladistvého od páchaní dalších provinění.

Ke splnění daného ustanovení je nutné zejména úspěšně absolvovat vhodný probační program, zčásti nebo úplně uhradit škodu způsobenou proviněním a vrátit zčásti nebo úplně bezdůvodné obohacení a poškozený musí s takovým odškodněním souhlasit. Další varianty zahrnují možnost, kdy bylo mladistvému vysloveno napomenutí s výstrahou. Takové řešení lze považovat z hlediska účelu řízení za dostačující.

Ve zmíněné úpravě se plně uplatňuje zásada obsažená v § 3 odst. 4 věty druhé zákona o mládeži, v níž se píše, že „*řízení je přitom třeba vést tak, aby působilo k předcházení dalším protiprávním činům.*“ Samotné řízení a zvolený postup nesmí být k tíži poškozeného, neboť musí směřovat k tomu, aby poškozený

---

¹⁹³ § 2 odst. 1 písm. a) zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.

dosáhl náhrady škody způsobené protiprávním činem nebo se mu dostalo jiného přiměřeného zadostiučinění.¹⁹⁴

Zákon o mládeži upravuje dvě formy protiprávních činů, první již zmíněnou a druhou, která se týká činů jinak trestných. Sem řadíme činy, kterých se dopustily osoby mladší 15 let, ale i osoby mladistvé, které nejsou trestně odpovědné. Trestně odpovědným rovněž není ten, kdo v době spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo ho ovládat pro svou duševní poruchu.

Řízení proti těmto upravuje zákon o mládeži obsažený ve třetí hlavě. Zvláštnost je spatřována ve způsobu řízení, neboť neprobíhá podle Trestního řádu, ale je řízením občanskoprávním, které vykonávají soudy pro mládež. Pokud soud prokáže spáchání činu jinak trestného, pak soud pro mládež rozhodne o uložení přiměřených, zejména výchovných opatření. To je dáno především výchovným působením a ochranou osob před negativními dopady ze spáchání činu jinak trestného. Za primární cíl je pokládáno vytvoření podmínek pro zdravý sociální a duševní vývoj uvedeného okruhu osob. Návrh na zahájení řízení může učinit výhradně státní zástupce nebo rozhodnutí soudu pro mládež o zahájení řízení.¹⁹⁵

Ze statistických údajů za rok 2019 je možné zjistit, že v České republice se nejvíce vyskytují případy ukončení trestního řízení podle § 159a odst. 2 TrŘ s odkazem na § 11 odst. 1 písm. d) TrŘ, kde se nachází v 1 815 případech.

---

¹⁹⁴ § 3 odst. 7 zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.

¹⁹⁵ § 90 odst. 2 zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů viz CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. 2014. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2014. ISBN 978-80-7380-488-6, s. 461-463.

5. ZÁVĚR

Při shrnutí je nutné zmínit, že ukončení stadia prověřování v trestním řízení je rozčleněno v Trestním řádu do mnoha rozdílných modifikací. Jak už bylo zmíněno v kapitole *de lege ferenda*, duplicitně i ve stadiu vyšetřování.

Pro stadium prověřování jsou při ukončování klíčová ustanovení uvedená v § 159a TrŘ až § 159d TrŘ.

V diplomové práci byly představeny všechny zmíněné úpravy a bylo v nich poukázáno na problematické úseky, s nimiž se autorka práce v rámci své profesní činnosti setkala.

Diplomová práce se skládá z pěti částí. Po úvodní části diplomové práce je v druhé kapitole představeno přípravné řízení trestní, které se dělí na stadium prověřování a stadium vyšetřování. Obě stadia se od sebe významně liší, především použitím procesních prostředků u osoby, která trestnou činnost spáchala. Autorka práce se blíže věnovala stadiu prověřování, neboť stěžejní část práce pracuje s ukončením trestního řízení v této fázi. Dále bylo nutné zmínit i procesní úkony, které dotvářejí zásadu materiální pravdy, respektive zjištění skutkového stavu věci. V tomto úseku byl podroben kritice i sporný postup podle § 158 odst. 1 TrŘ, u něhož se autorka práce zmínila o problematických částech, s nimiž se během praktické činnosti potýká policejní orgán.

V třetí, stěžejní kapitole, byly rozebrány možné formy ukončení ve stadiu prověřování. K prvnímu ukončení dochází, neboť prokázáním skutečností bylo zjištěno, že se nejedná o trestný čin. To může být zapříčiněno tím, že dojde k využití subsidiarity trestního represe. K ukončení dále dochází i proto, že je zjištěna nepřičetnost osoby nebo ve věci došlo k odevzdání případu příslušnému orgánu k projednání přestupku nebo kárnému či kázeňskému projednání.

Druhou formou ukončení je nepřípustnost trestního stíhání pro nevyslovení souhlasu s trestním stíháním osoby nebo promlčení trestní věci.

V třetí subkapitole se dočítáme o formě ukončení z důvodu neúčelnosti trestního stíhání osoby a ze čtvrté vlivem výsledků prověřování vyplývá, že odstraněním všech negativních skutečností, které vznikly trestným činem, došlo k dosažení účelu trestního řízení. V páté subkapitole je zmíněn způsob ukončení,

neboť nebyla zjištěna osoba pachatele a nebyly zjištěny skutečnosti, které by objasňovaly trestnou činnost.

V šesté subkapitole je rozebráno dočasné odložení trestního stíhání. Na danou kapitolu navazuje způsob ukončení, neboť došlo k zahájení trestního stíhání. Celou třetí kapitolu autorka práce zakončuje úvahami *de lege ferenda*.

V poslední, čtvrté kapitole se autorka práce zmiňuje o ukončení stadia prověřování ve zvláštních případech, jež spatřuje ve zkráceném přípravném řízení a v řízení ve věci mladistvých a osobách mladších patnácti let.

Diplomová práce ve svém závěru dospěla k zodpovězení položené otázky v úvodu diplomové práce, která zněla: Zdali je ukončení stadia prověřování v trestním řízení nadbytečné, nebo nalézt důvody jeho opodstatněnosti?

Pro učinění závěru je nutné zmínit, že ukončení přípravného řízení nacházíme jak ve stadiu prověřování, tak ve stadiu vyšetřování. V současné době i s ohledem na okolní evropské státy se autorce diplomové práce zdá nadbytečné rozdělení na stadium prověřování a stadium vyšetřování, přičemž obě disponují stejným zakončením. Proto autorka práce navrhla v části *de lege ferenda* spojení obou částí, které by počítalo pouze s jednou formou zakončení.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

6. 1. MONOGRAFIE

- DRAŠTÍK, Antonín. FENYK, Jaroslav a kolektiv. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-600-7.
- FILÁK, Antonín a kolektiv. *Zákon o Policii České republiky s komentářem podle právního stavu k 12.1.2009.* Praha: Police history. 2009. ISBN 978-80-86477-49-7.
- FENYK, Jaroslav. CÍSAŘOVÁ, Dagmar. GŘIVNA, Tomáš. *Trestní právo procesní. 7. vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0.
- FENYK, Jaroslav. SMEJKAL, Ladislav. BÍLÁ, Irena. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 2., podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, ISBN 978-80-7552-965-7.
- HENDRYCH, Dušan. BĚLINA, Miroslav. FIALA, Josef. ŠÁMAL, Pavel. ŠTURMA, Pavel. ŠTENGLOVÁ, Ivana. KARFÍKOVÁ, Marie. *Právníký slovník. 3. vydání.* Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009. ISBN-978-80-7400-059-1.
- HLAVÁČEK, Jan, PROTIVINSKÝ, Miroslav a kol. *Praktická kriminalistika.* Praha: Tiskárna MV, 2006, ISBN nepřiděleno.
- CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2014. ISBN 978-80-7380-488-6.

- JEHLE, Jörg Martin. *Trestní justice v Německu. Fakta a čísla*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. s. 26. Praha. 2006. [online][cit. 5.3.2021]. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/326.pdf>. ISBN 80-7338-053-6.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 4. vydání*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-044-4.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 3. aktualizované a doplnění vydání podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb.* Praha: Leges, 2013, ISBN 978-80-87576-44-1.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní. 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018*. Praha: Leges, 2018, ISBN 978-80-7502-278-3.
- PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-038-3.
- ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0.
- VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel, KNOLL, Vilém. *České právní dějiny. 3. upravené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3.

6. 2. ODBORNÉ ČLÁNKY A STANOVISKA

- DRTINA, Martin. Rekodifikace zrychlí trestní proces. *Právní rádce ze dne 4. 9. 2020*. ISSN 1210-4817.[online][cit. 15. 3. 2021].Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-66811060-rekodifikace-zrychli-trestni-proces>.
- CHMELÍK, Jan. Operativně pátrací činnost a zvyklosti v trestním řízení. *Trestní právo*. 2020, č. 3. s. 10-17.ISSN 1211-2860.
- RŮŽIČKA, Miroslav. Výkladová stanoviska Nejvyššího státního zastupitelství (IV). *Trestněprávní revue*. 2004. č. 1. 27-31.ISSN 1213-5313.
- SCHMIDT, Holger. Státní zastupitelství v Německu. *Státní zastupitelství*. 2012, č. 4.s. 25-29. ISSN 1214-3758.
- ŠLEMR, Dominik. PULGRET, Lukáš. Odložení věci „ad acta“ u trestních oznámení finančních úřadů. *Právní prostor*. [online].[2020-09-08].[cit. 7.3.2020].ISSN 2336-4114.
Dostupné z:<https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/ulozeni-veci-ad-acta-u-trestnich-oznameni-financnich-uradu>.

6. 3. PRÁVNÍ PŘEDPISY

- Evropská úmluva o ochraně lidských práv ve znění Protokolů č. 11 a 14 s Protokoly č. 1, 4, 6, 7, 12, 13, 16.[online].[cit. 31.1.202].Dostupné z: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ces.pdf .
- Rozhodnutí Rady 2007/533/SVV ze dne 12. 6. 2007 o zřízení, provozování a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II).[online][15. 3. 202]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32007D0533>.

- Sdělení č. 104/1991 Sb. sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte.
- Usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. 12. 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky.
- Ústavní zákon č. 121/1920 Sb., kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky.[online].[cit. 31.1.2021].Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgiyf6mjsgewta>.
- Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů.
- Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.
- Zákon č. 65/1965 Sb. zákoník práce.
- Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník
- Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád.
- Zákon č. 104/2013 b., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.
- Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).
- Zákon č. 152/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, a zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 163/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.
- Zákon č. 250/2016 Sb. o přestupcích a řízení o nich.
- Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. [online].[cit. 31.1. 2021].Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-301#cast1>.
- Zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 103/2013 o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení.

6. 4. JUDIKATURA

- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 5. 11. 2019 pod sp. zn. II. ÚS 474/2019.
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu České republiky ze dne 16. 9. 2010 pod sp. zn. 12 Ksz 3/2010-83.

- Sbírnka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství poř. č. 1/2012. *K důvodnosti vydání a náležitostem záznamu o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečnosti důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán čin (k § 158 ods. 1 a 3 trestního řádu)* [online].[cit. 26.9.2020]. Dostupné z:https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1SL713_2011.pdf.
- Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 1. 2013 pod sp. zn. Tpjn 301/2012.
- Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 10. 2020 pod sp. zn. Tpjn 300/2020.
- Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25 . 9. 2014 pod čj. Tpjn 302/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 10. 2003 pod sp. zn. 6 Tdo 1121/2003.
- Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 22. 1. 2009 pod sp. zn. I. US 3135/2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 5. 2010 pod sp. zn. 7 Tdo 486/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 1. 2011 pod sp. zn. 3 Tdo 709/2010-47.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 10. 2013 pod sp. zn. 3 Tdo 674/2013.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. 1. 2015 pod sp. zn. 8 Tdo 1634/2014.

- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.1. 2015 pod sp. zn. 7 Tdo 1123/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 8.2016 pod sp. zn. 8 Tdo 803/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2016 pod sp. zn. 8 Tdo 1362/2016.
- Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 17. 4. 2018 pod sp. zn. III. ÚS 1303/2017.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 12. 2020 pod sp. zn. 4 Tdo 1255/2020.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. 1. 2021 pod sp. zn. 6 Tdo 1330/2020-304.
- Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zástupce ke sjednocení výkladu k použitelnosti úředních záznamů o vysvětlení v trestním řízení č. Vykl 5/2003 ze dne 6. 6. 2003.
- Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 3/2014 ze dne 2/2014. [online].[cit. 5. 3. 2021]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/Vykladove_stanovisko_2-2014.pdf.
- Vyhláška č. 23/1994 Sb. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o jedním řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli.

6. 5. INTERNETOVÉ ZDROJE

- Česká televize. *Týden v justici ze dne 17.9.2017.* [online].[30.1.2021].Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11129264015-tyden-v-justici/317281381900917/>.
- European Justice. *Práva obviněných v trestním řízení - Bulharsko* [online].[cit. 31.1. 2021] zdroj:https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-bg-cs.do?member=1.
- European Justice. *Práva obviněných v trestním řízení-Belgie.*[online] [citace dne 31.1. 2021] zdroj:https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_defendants_in_criminal_proceedings_-169-be-cs.do?member=1.
- Instrukce Ministerstvo spravedlnosti ze dne 31. 12. 2010 o postupu soudů ve styku s cizinou ve věcech trestních pod sp. zn. 57/2008-MOT-J/60. *Sbírka instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti České republiky.* 2011, č. 3. [online].[15.3.2021. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=73984&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>.
- Justice.cz. *Rekodifikace trestního práva procesního. Jedná se o pracovní verzi paragrafového znění, které je aktuální k 1. 1. 2020.* [online].[cit. 8. 2. 2021]. Dostupné z: https://tpp.justice.cz/#_msocom_4.
- Policie České republiky. *Trestní řízení.* [cit. 21. 9. 2020) Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/trestni-rizeni.aspx>.
- Policie České republiky. *Statistické přehledy kriminality za rok 2019.* [online].[cit. 21.9.2020]. Dostupné z:<https://www.policie.cz/clanek/statisticky-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>.

- Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Přehled počtu rozhodnutí fyzické osoby za rok 2019*. [online].[cit. 5. 12. 2020].
Dostupné z: https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?id1=1&id2=obsah_dokumentu_html&id3=id_dokumentu=1733561&id4=html&id5=5a58586826f2471a59f5b6a9676f4269&id6=null.
- Nejvyšší státní zastupitelství České republiky. *Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2019*. Brno: 2020. [online][cit. 24. 02. 2021].
Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/06/Zprava-o-cinnosti-SZ-za-rok-2019-textova-cast.pdf>.

RESUME V ČESKÉM JAZYCE

Diplomová práce s názvem *Ukončení stadia prověřování v trestním řízení* rozebírá možné varianty ukončení, s nimiž se v přípravném řízení můžeme setkat. Je rozčleněna do pěti částí. Po úvodní části diplomové práce je v druhé kapitole představeno přípravné řízení trestní, které se dělí na stadium prověřování a stadium vyšetřování. Třetí, stěžejní kapitola se věnuje ukončení stadia prověřování v trestním řízení. V první subkapitole třetí kapitoly je rozebráno ukončení trestního řízení, neboť se nejedná o trestný čin. Zde je zmíněna subsidiarita trestní represe, nepřičetnost osoby a odevzdání pro přestupkové jednání. Druhá subkapitola zmiňuje nepřipustnost trestního stíhání pro nevyslovení souhlasu s trestním stíháním osoby a promlčení jako formu ukončení trestního řízení. Třetí subkapitola se věnuje neúčelnosti trestního stíhání osoby a čtvrtá obsahuje ukončení z důvodu odstranění negativních skutečností způsobených trestnou činností. V páté subkapitole je zmíněn způsob ukončení, neboť nebyla zjištěna osoba pachatele a nebyly zjištěny skutečnosti, které by objasňovaly trestnou činnost.

V šesté subkapitole je rozebráno dočasné odložení trestního stíhání. Na danou kapitolu navazuje zahájení trestního stíhání. Celou třetí kapitolu autorka práce zakončuje úvahami *de lege ferenda*.

V poslední čtvrté kapitole se autorka práce zmiňuje o ukončení stadia prověřování ve zvláštních případech, jež spatřuje ve zkráceném přípravném řízení a v řízení ve věci mladistvých a osobách mladších patnácti let.

Závěr diplomové práce je věnován jejímu shrnutí.

RESUME V ANGLICKÉM JAZYCE

The submitted diploma thesis *Conclusion of the examination stage of criminal proceedings* deals with possible methods of how a preparatory process can be terminated. The thesis is divided into five parts. The introductory part of the diploma thesis is followed by the second chapter in which the preparatory process of criminal proceedings, which can be divided into investigation phase and inquiry phase, is presented. The third chapter, the key one, is devoted to termination of investigation phase in criminal proceedings. In the first sub-chapter of the third chapter, termination of criminal proceedings as no criminal act was committed is discussed. In this part, subsidiarity of criminal repression, insanity of a person and submission of a criminal act are discussed as possible ways of termination of criminal proceedings. The second sub-chapter mentions inadmissibility of criminal prosecution for failure to express consent to prosecute and limitation as a method of termination of criminal proceedings. The third sub-chapter is devoted to the ineffectiveness of persecution of a person and the fourth one to termination if negative facts caused by a criminal act have been eliminated. The fifth sub-chapter deals with termination as an offender has not been identified and facts that would solve a case have not been found.

The topic of the sixth sub-chapter of the third chapter is temporary suspension of criminal proceedings. This chapter is followed by a part devoted to initiation of criminal proceedings. The third chapter is concluded by the author's thoughts *de lege ferenda*.

The author mentions in the last, the fourth, chapter the termination of criminal proceedings, which are, in her opinion, abbreviated preparatory process and proceedings against juveniles and persons under the age of fifteen.

Conclusions resulting from the submitted diploma thesis are presented in the final part of the thesis.